

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

**Aktivita a informovanost studentů Zdravotně sociální
fakulty v dobrovolnické činnosti**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program:

SOCIÁLNÍ POLITIKA A SOCIÁLNÍ PRÁCE

Autor: Lenka Lišková

Vedoucí práce: Mgr. Stanislav Ondrášek

České Budějovice 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci s názvem „*Aktivita a informovanost studentů Zdravotně sociální fakulty v dobrovolnické činnosti*“ jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

29. 7. 2019

.....

Lenka Lišková

Poděkování

V první řadě bych tímto chtěla poděkovat svému vedoucímu bakalářské práce panu Mgr. Stanislavu Ondráškovi za odborné vedení, trpělivost, cenné rady a ochotu při řešení problémů. Velmi si této spolupráce vážím. Dále bych ráda poděkovala respondentům, kteří se výzkumu zúčastnili a v neposlední řadě také celé mé rodině, která mě po celou dobu studia podporovala.

Aktivita a informovanost studentů Zdravotně sociální fakulty v dobrovolnické činnosti

Abstrakt

Dobrovolnictví se již od starověku stále vyvíjí. V současné době, kdy byly založeny různé spolky, organizace a centra, které zprostředkovávají dobrovolnickou činnost, je velmi jednoduché zapojit se jako dobrovolník ve všech směrech společenského života. Naopak motivovat lidi k dobrovolnictví je čím dál těžší. V boji o dobrovolníky tak vzniká obrovská konkurence. Tato situace je pravděpodobně způsobena tím, že většina lidí si neumí představit, že by vykonávala nějakou práci nezištně. Často se však lidé ospravedlňují nedostatkem volného času nebo jednoduše takovou činnost vykonávat nechtějí. Tito lidé si však neuvědomují, že kdyby takto přistupoval k dobrovolnictví každý, na světě by nefungovala soudržnost lidí. Dobrovolník poskytuje nezištně svou pomocnou ruku ve svém volném čase někomu, kdo ji potřebuje.

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, v jaké míře je rozšířena dobrovolnická činnost v oblasti sociální práce mezi studenty Zdravotně sociální fakulty. K této bakalářské práci byl použit kvantitativní typ výzkumu s metodou dotazování s technikou anonymního dotazníku. Získaná data byla vyhodnocena do popisné statistiky v programu MC Excel a pro statistické otestování dvou prvních hypotéz byl použit program SPSS s technikou t-testu a pro otestování třetí hypotézy byla použita Pearson Correlation. Výzkumná otázka zjišťovala: Jaká je aktivita a informovanost studentů sociálních oborů Zdravotně sociální fakulty v dobrovolnické činnosti? Hypotéza č. 1 zkoumala, zda existuje statisticky významný rozdíl v informovanosti studentů Zdravotně sociální fakulty o dobrovolnické činnosti dle oboru studia. Tato hypotéza byla potvrzena, jelikož byl nalezen statisticky významný rozdíl. Lepší výsledky informovanosti v oblasti dobrovolnictví měl obor Rehabilitační-psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory. Hypotéza č. 2 zjišťovala, zda existuje statisticky významný rozdíl v aktivitě studentů Zdravotně sociální fakulty v dobrovolnické činnosti dle oboru studia. Výsledky neukázaly statisticky významný rozdíl. Hypotéza č. 3 zkoumala, zda byl nalezen statisticky významný vliv ročníku studia na informovanost studentů. Z výsledků je patrné, že byl nalezen statisticky významný vliv ročníku studia na informovanost studentů.

Výsledky výzkumu mohou sloužit jako zdroj informací pro studenty i vyučující. Studenti mohou nahlédnout, jak si vedou v aktivitě a informovanosti o dobrovolnictví v porovnání s druhým oborem. Může tak vzniknout motivace k dohledání si informací o dobrovolnictví či pokusu o zapojení se přímo jako dobrovolník. Vyučující mohou využít výsledky z názorů jednotlivých respondentů ke zlepšení informovanosti studentů. Dále tato práce může sloužit jako zdroj informací pro ty, kteří by se chtěli zapojit do dobrovolnické činnosti, ale neví nebo se bojí, jak bude tento proces probíhat. V tomto případě je zde rozepsaný „Proces zapojení dobrovolníků do dobrovolnické činnosti“.

Klíčová slova dobrovolnictví; dobrovolník; aktivita; informovanost; sociální práce; student

Activity and Awareness among Students of the Faculty of Health and Social Sciences in Volunteer Activities

Abstract

Volunteering has been evolving since antiquity. Nowadays, when various associations, organizations and centres have been established to facilitate volunteering, it is very easy to participate as a volunteer in all aspects of social life. On the contrary, motivating people to volunteer is becoming increasingly difficult. This is a huge competition for volunteers. This situation is probably due to the fact that most people cannot imagine doing some selfless work. However, people often justify their lack of free time or they simply do not want to do so. However, these people do not realize that if everyone approached volunteering in this way, people's cohesion would not work in the world. A volunteer provides selflessly his /her helping hand in his /her free time to someone who needs it.

The aim of this thesis was to find out to what extent volunteer activities in the field of social work are extended among students of the Faculty of Health and Social Sciences. For this thesis, a quantitative type of research with the method of questioning with the technique of anonymous questionnaire was used. The obtained data were evaluated into descriptive statistics in MC Excel and SPSS with t-test technique was used for statistical testing of the first two hypotheses and Pearson Correlation was used for testing of the third hypothesis. The research examined the question: What is the activity and awareness of the students of social fields of the Faculty of Health and Social Sciences in volunteering? Hypothesis 1 investigated whether there is a statistically significant difference in the awareness of volunteering activities by students of the Faculty of Health and Social Sciences by field of study. This hypothesis has been confirmed for a statistically significant difference has been found. Students studying Rehabilitation-Psychosocial Care for disabled children, adults and seniors were better informed in the field of volunteering. Hypothesis 2 investigated whether there is a statistically significant difference in the activity of students of the Faculty of Health and Social Sciences in volunteering by field of study. As a result, no statistically significant difference has been found. Hypothesis 3 investigated whether there was a statistically significant influence of the year of study on student awareness. The results show that a statistically significant influence of the year of study on the awareness of students has been found.

Research results can serve as a source of information for students and teachers. Students can see how they are doing in the activity and awareness of volunteering compared to the second field of study. This may create a motivation to seek out information about volunteering or attempt to participate directly as a volunteer. Teachers can use the results from the opinions of individual respondents to improve students' awareness. Furthermore, this work can serve as a source of information for those who would like to engage in volunteering, but do not know or are afraid of how this process will proceed. In this case, there is a description of the "Process of involving volunteers in volunteering".

Keywords: volunteering; volunteer; activity; awareness; social work; student

OBSAH

Úvod.....	10
1 Současný stav problematiky.....	11
1.1 Dobrovolnictví.....	11
1.1.1 Dobrovolník.....	12
1.1.2 Modely dobrovolnictví.....	13
1.2. Dělení dobrovolnictví.....	14
1.2.1 Dělení z hlediska historického vývoje.....	14
1.2.2 Dělení podle cesty, kterou se dobrovolník ubírá.....	16
1.2.3 Dělení podle časového vymezení.....	17
1.2.4 Dělení podle typu dobrovolnické činnosti.....	18
1.3 Dobrovolnictví v oblasti sociální práce.....	20
1.4 Proces zapojení dobrovolníků do dobrovolnické činnosti.....	22
1.4.1 Získávání nových dobrovolníků.....	23
1.4.2 Výběr dobrovolníků.....	24
1.4.3 Výcvik dobrovolníků.....	24
1.4.4 Podpora/motivace dobrovolníků.....	25
1.4.5 Oceňování dobrovolníků.....	26
1.4.6 Supervize.....	27
2 Cíl práce a výzkumné otázky.....	29
2.1 Cíl práce.....	29
2.2 Výzkumná otázka a hypotézy.....	29
2.3 Operacionalizace pojmů.....	29

3 Metodika	30
3.1 Metody a techniky sběru dat.....	30
3.2 Charakteristika výzkumného souboru	31
3.3 Zpracování získaných dat	32
4 Výsledky	33
4.1 Popisná statistika	33
4.2. Statistické zpracování hypotéz	53
5 Diskuze	58
6 Závěr.....	64
7 Seznam použitých zdrojů.....	66
8 Přílohy	72

Úvod

Dobrovolnictví je v současné době velmi aktuálním tématem. Ať už v České republice nebo jinde ve světě. Dobrovolnickou činnost nejčastěji vykonávají studenti a senioři. Ve své práci jsem se zaměřila na studenty, protože sama jsem studentkou a dobrovolnickou činnost jsem si v době studia také vyzkoušela. Tato zkušenost mě přivedla na toto individuálně zvolené téma, jelikož jsem dobrovolnickou činností získala mnoho zajímavých zkušeností, dovedností a přátel. Z tohoto důvodu mě zajímalo, v jaké míře se studenti oborů sociální práce zapojují jako dobrovolníci v této oblasti. V druhé řadě mě zajímalo, zda studenti oborů sociální práce mají dostatečný přísun informací o dobrovolnictví, a tak i dobrou informovanost. Následně jsem zjišťovala, zda existuje statisticky významný rozdíl v informovanosti a aktivitě v dobrovolnické činnosti dle oboru studia a zda má na informovanost studentů oborů sociální práce ohledně dobrovolnické činnosti vliv ročník studia.

Tato bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části je vysvětlen pojem dobrovolnictví z různých pohledů. Dále je zde nastíněno dělení dobrovolnictví, dobrovolnictví v sociální práci a proces zapojení dobrovolníků do dobrovolnické činnosti. V praktické části je uveden cíl práce, výzkumná otázka, hypotézy, metodika a získané výsledky. Cílem bylo zjistit, v jaké míře je rozšířena dobrovolnická činnost v oblasti sociální práce mezi studenty Zdravotně sociální fakulty. K dosažení cíle byla zvolena kvantitativní výzkumná strategie s metodou dotazování a technikou vlastního dotazníku. Výzkumný soubor představoval 203 respondentů z oborů Sociální práce ve veřejné správě a Rehabilitační-psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory. Dotazník vyplnilo 144 respondentů a respondentek, což je 71 % z celkového počtu dotazovaných. Pro zpracování získaných dat byl použit program MS Excel a otestování hypotéz proběhlo pomocí statistického programu IBM SPSS.

V diskuzi jsou zhodnoceny výsledky výzkumu, kde jsou rozepsány zajímavé poznatky, jež jsou porovnány s dostupnou odbornou literaturou. Závěr obsahuje shrnutí výsledků, zhodnocení celé práce a možné využití v praxi.

1 Současný stav problematiky

1.1 Dobrovolnictví

Podle Nováka (© 2007) je definice dobrovolnictví v České republice stejně tak problematická, jako v ostatních postkomunistických zemích, ve kterých bylo dobrovolnictví v posledních čtyřiceti letech znehodnoceno politikou totalitního režimu, jenž řadu společenských činností postavil na principu dobrovolného (ale zároveň povinného) socialistického kolektivismu. Dále píše, že nynější společnost, postižená kapitalistickým šustěním bankovek ale veřejnost učí, že je nerozumné vykonávat jakoukoliv činnost bez nároku na finanční odměnu.

V podstatě každá odborná publikace nabízí při vymezení termínu dobrovolnictví mnoho definic. Například podle Tošnera a Sozanské (2006) dobrovolnictví není obětí, ale je přirozeným projevem lidské zralosti. Dále tito autoři uvádí, že dobrovolnictví přináší dobrovolníkovi pocit smysluplnosti a poskytuje pomoc tomu, kdo ji zrovna potřebuje. Dále obohacuje mezilidské vztahy a je zdrojem nových zkušeností a dovedností. Matulayová et al. (2016) definuje dobrovolnictví jako neplacenou aktivitu, jež je realizována v našem volném čase ve prospěch druhých. Dobrovolnictví je často profesionálně organizováno, aniž by ztratilo svou spontánnost a je také pravidelným a spolehlivým zdrojem pomoci pro různé organizace, které s dobrovolníky pracují, a zároveň poskytuje příležitosti a osobní růst dobrovolníků (Tošner a Sozanská, 2006).

Kavan et al. (2012) nabízí definici, že tato činnost je nepovinná, neplacená a je ve prospěch druhých. Velmi podobný názor jako Kavan et al. (2012) mají i Brozmanová Gregorová et al. (2012), kteří tvrdí, že dobrovolnická aktivita musí splňovat tři kritéria. Musí být: neplacená (dobrovolník za ni nedostává finanční odměnu); vykonávaná na základě svobodné vůle a svobodného rozhodnutí; ve prospěch jiných (lidí, organizací, společnosti, přírody, zvířat). Mezinárodní organizace práce OSN definuje dobrovolnickou práci jako neplacenou, nepovinnou práci, což je čas, který jednotlivci bez nároku na plat věnují aktivitám vykonávaným pro lidi mimo jejich vlastní domácnost, a to buď prostřednictvím organizace, nebo přímo (Internacional Labour Office, 2011).

Hruška et al. (2018) se také vyjadřují k dobrovolnictví tím způsobem, že jde o veřejně prospěšnou činnost, která je vykonávána dobrovolníkem ze svobodné vůle v jeho volném čase a bez nároku na odměnu nebo protislužbu. Lindenmaier et al. (2018) podotýkají, že

jde v dobrovolnictví především o pozitivní psychické zkušenosti dobrovolníka, a proto tvrdí, že dobrovolnictví lze považovat za druh sebepojetí, pomáhá při udržování aktivního seburčeného života a vykazuje vysokou subjektivní životní spokojenost a zdraví. Podobný názor mají i Kraus a Rainville (2018), kteří ukazují na to, že lidé, kteří dobrovolnictví poskytují častěji, mají lepší tělesné a duševní zdraví.

Dle Friče a Vávry (2012) můžeme najít dokonce tři typy pomoci, které bývají zařazovány do pojmu dobrovolnictví. Jde tedy o pomoc ve formě: 1. neplacené práce, 2. občanského aktivismu a 3. zábavy, resp. volnočasové aktivity.

1.1.1 Dobrovolník

Definice pojmu dobrovolník je charakterizována mnohými autory. Velmi zjednodušeně a efektivně tento pojem vysvětlují Tošner a Sozanská (2006), kteří tvrdí, že dobrovolníkem je člověk, který poskytuje svůj volný čas, svou energii, vědomosti a dovednosti bez nároku na finanční odměnu ve prospěch ostatních osob či společnosti.

Na druhé straně Matulayová et al. (2016) se ve své publikaci zaměřují spíše na to, co dobrovolník touto činností může získat a naplnit, jako například touhu být užitečný, potřebný a prospěšný, snahu o sebenaplnění, osobnostní rozvoj a zlepšení společnosti s trochou altruismu a hrdinství. S Matulayovou et al. (2016) se ztotožňuje Syrovátka (2013), který ji doplňuje tím, že dobrovolník za svůj věnovaný čas vždy něco získává, například veřejné ocenění, zkušenosti, dovednosti, vnitřní uspokojení, certifikát a jiné. K definici tohoto pojmu se také vyjadřuje Benková (2012), jež tvrdí, že dobrovolník se této činnosti věnuje svobodně, bez nátlaku a věnuje tak své schopnosti a zručnosti nějaké činnosti, kterou pokládá za smysluplnou a prospěšnou. Hatoková et al. (2013) píše o možných pozitivěch dobrovolníků v organizacích, jako je příjemná změna atmosféry v zařízeních a zmiňuje, že dobrovolníci jsou v organizacích důležití kvůli zkvalitnění poskytovaných služeb.

Definici pojmu dobrovolník lze vyhledat i v zákoně č. 86/2014 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě), část první, § 3, kde se uvádí, že: „*Dobrovolníkem se může stát fyzická osoba starší 15 let, jedná-li se o výkon dobrovolnické služby na území České republiky nebo fyzická osoba starší 18 let, jedná-li se o výkon dobrovolnické služby v zahraničí, která se svobodně rozhodla na základě svým vlastností, znalostí a dovedností poskytovat dobrovolnickou činnost.*“

V roce 2014 dle nařízení Evropského parlamentu a Rady Evropy č. 375/2014 ze dne 3. dubna 2014 o zřízení Evropského dobrovolnického sboru humanitární pomoci, článek 3, byl dobrovolník vymezen jako osoba, která se z vlastní vůle a nepeněžní motivace rozhodne zapojit do činností, z nichž má prospěch komunita a společnost obecně.

1.1.2 Modely dobrovolnictví

Dobrovolnictví zahrnuje **formální** (nebo také organizované) a **neformální** (neorganizované) dobrovolnické aktivity (Brozmanová Gregorová et al., 2012). V odborné literatuře lze nalézt rozlišení mezi formálním a neformálním dobrovolnictvím. (GHK, 2010). Frič et al. (2010) se také snaží specifikovat dva modely dobrovolnictví: formální a neformální. Dále vysvětlují, že neformální dobrovolnictví je významným kontextem dobrovolnictví formálního.

Když začneme definicí **formálního dobrovolnictví** podle těchto autorů, dostaneme s k tomu, že tento typ dobrovolnictví je zaštitěn nějakou organizací nebo institucí a jeho podobu může upravovat i nějaký druh smlouvy (není to podmínkou), tudíž je tedy mnohem jasněji vymezeno než dobrovolnictví neformální.

Podíváme-li se na vymezení formálního dobrovolnictví podle Hrušky et al. (2018), zjistíme, že formální neboli organizované dobrovolnictví je, když se dobrovolníci zapojí do dobrovolnictví prostřednictvím organizace (např. domov seniorů, nemocnice, ekologické hnutí, středisko volného času, knihovna), přičemž nezáleží, zda si organizaci najdou sami nebo je jim doporučena nejbližším dobrovolnickým centrem, kde mají dobrovolníci písemnou smlouvu, pojištění a jsou proškoleni. Brozmanová Gregorová et al. (2012) také uvádí, že formální dobrovolnictví se vztahuje na dobrovolnické aktivity vykonávané v rámci nebo prostřednictvím různorodých organizací. Formální dobrovolnictví představuje pro společnost přidanou hodnotu, ale nenahrazuje profesionální placenou práci (GHK, 2010). Formální dobrovolnictví definují Krátká et al. (2010) jako organizovanou, neplacenou pomoc prostřednictvím skupin, klubů a organizací ve prospěch ostatních lidí či služeb.

Dále Frič et al. (2010) vymezují druhý model a tím je **neformální dobrovolnictví** a uvádějí, že určitě tento typ dobrovolnictví každý z nás zná, jelikož se jedná o aktivity jako například, když dojdete nemocné sousedce vyvenčit psa, nebo jestliže kamarádovi zalijete květiny, když je na dovolené. Naproti tomu pomoc vlastní rodině se do tohoto modelu

nepočítá. Jiná definice říká, že neformálním dobrovolnictvím je, když jednotlivce poskytne neplacenou službu lidem, kteří s ním nejsou příbuzní, a při ústní domluvě dojde k uzavření ústní občanskoprávní smlouvy o dobrovolné výpomoci. I nový Občanský zákoník, zákon č. 89/2012 Sb. (NOZ), s takovou smluvní formou počítá (Hruška et al., 2018). Neformální dobrovolnictví je považováno za jednu ze složek sociálního kapitálu a poskytuje širokou škálu vzájemné pomoci a spolupráce mezi jednotlivci v komunitách (GHK, 2010). Brozmanová Gregorová et al. (2012) poukazují na to, že neformální dobrovolnictví je vnímáno jako přímá pomoc poskytovaná jednotlivcům mimo rodinu a lidem žijícím v domácnosti dobrovolníka. Také Krátká et al. (2010) definují neformální dobrovolnictví jako neplacenou pomoc jednotlivce sousedům, neformální partě kamarádů, obci, přírodě, a tedy všem, kteří nejsou příbuzní.

1.2. Dělení dobrovolnictví

Tošner a Sozanská (2006) dělí dobrovolnictví do několika odvětví, které jsou jeho dalšími charakteristickými rysy. Za prvé dělí dobrovolnictví z hlediska historického vývoje, které je důležité pro pochopení vzniku této činnosti. Za druhé podle cesty, kterou se dobrovolník ubírá. Dále podle časového vymezení, kde si můžeme všimnout, jak často dobrovolník tuto činnost vykonává a jako poslední uvádí dělení podle typu dobrovolnické činnosti.

1.2.1 Dělení z hlediska historického vývoje

Matoušek et al. (2012) uvádí, že počátky dobrovolnictví spadají již do období starověku, kdy vznikalo současně s novými civilizacemi, a že pomoc druhým lidem patřila v tomto období k mravním ctnostem člověka, vycházela z víry a patřila k povinnostem každého věřícího člověka.

Podíváme-li se na vysvětlení pojmu dobročinnost dle Nováka © (2007), dozvíme se, že provází člověka již od nepaměti jako jedna z důležitých občanských ctností, které v našem "západním" světě mají kořeny v křesťanské morálce (bez ohledu na to, zda jsme věřící, či ne). Také podotýká, že na tradice křesťanské pomoci bližním navazuje síť zařízení, jako jsou například Diakonie Církve bratrské, České katolické charity, Diakonie Českobratrské církve evangelické a mnoha dalších.

Z historického hlediska Tošner a Sozanská (2006) zmiňují vznik dvou modelů dobrovolnictví. Jako vývojově starší model uvádí **evropský model dobrovolnictví** –

komunitní, ve kterém se dobrovolníci setkávají na základě společných zájmů. Pří příklad lze uvést církve nebo sportovní organizace a z některých z nich se stávají profesionální dobrovolnická centra, která jsou specializovaná na určitý druh dobrovolné činnosti a na určitou věkovou nebo sociální skupinu. Gulová (2011) se zaměřuje na spolkovou činnost, a zároveň s ní související dobročinnost, která se rozšířila převážně v 19. století, kdy vzniklo velké množství spolků, které podporovaly kulturu, umění a vědu. Jde například o organizace Sokol, Hlávkova nadace, Mánes a další. Krátká et al. (2010) uvádějí, že některé spolky měly široké pravomoci a je možné je charakterizovat jako polooficiální (Masarykova liga proti TBC, Československý červený kříž aj.). Dále konstatují, že zřizování spolků bylo provázeno ideou nadšení budovatelů samostatné Československé republiky a mnoho, zejména mládežnických organizací, jako například YMCA, se těšilo přímé podpoře presidenta Masaryka. Matoušek et al. (2012) dodávají, že od 70. let se šířilo hnutí svépomocných skupin, jako je například organizace Anonymních alkoholiků, která byla založena v roce 1939 v USA, kdy tato vzájemně si pomáhající skupina lidí měla téměř sto členů a v 80. letech 20. století působila již ve 115 zemích.

V roce 1985 Valné shromáždění Organizace spojených národů (OSN) určilo 5. prosinec Mezinárodním dnem dobrovolníků – smyslem je si připomenout, že dobrovolníci po celém světě vykonávají důležitou a záslužnou činnost (Vankeová, © 2019).

Tošner (2014) také uvádí **důležité roky a události**:

- Mezinárodní rok dobrovolníků - 2001, ve kterém se začalo pracovat na právní úpravě dobrovolnictví, což bylo završeno prvním českým legislativním počinem v oblasti dobrovolnictví – zákonem o dobrovolnické službě (zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě).
- V souvislosti s účinností nového občanského zákoníku od 1. 1. 2014, dne 5. června 2014 nabyt účinnosti zákon č. 86/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě), ve znění zákona pozdějších předpisů.

Na druhé straně jako vývojově mladší model Tošner a Sozanská (2006) označují **americký model dobrovolnictví – manažerský**, ve kterém s dobrovolníky pracují profesionálně vedená dobrovolnická centra – tato centra jsou postavena na profesionálech, kteří mají dostatek zkušeností a sociálního citění, aby mohli správně

vykonávat svou profesi. Tošner (2014) uvádí, že hlavním posláním dobrovolnických center je podpora a propagace dobrovolnictví ve společnosti včetně spolupráce s organizacemi využívajícími dobrovolníky, ale i realizace vlastních dobrovolnických programů. Dále dodává, že do roku 1999 v ČR neexistovalo žádné specializované pracoviště, které by se profesionálně věnovalo dobrovolnictví. Mimo jiné doplňuje, že v rámci akce „30 dní pro neziskový sektor“ bylo 22. února 1999 slavnostně otevřeno v Praze první profesionálně vedené dobrovolnické centrum v České republice, kterým je „HESTIA – Národní dobrovolnické centrum“. Bylo založeno za odborné i finanční podpory Nadace Open Society Fund a za metodické pomoci Points of Light Foundation jako jedno z národních dobrovolnických center ve 14 zemích bývalého komunistického bloku v projektu nazvaném „Program rozvoje dobrovolnictví“.

1.2.2 Dělení podle cesty, kterou se dobrovolník ubírá

Dekker a Halman (2003) jsou názoru, že dobrovolnictví je jedním z těch jevů, které jsou navzdory omezenému počtu skutečně zapojených osob považovány za velmi důležité pro řádné fungování společnosti. Dále upozorňují, že dobrovolná činnost a aktivní účast na dobrovolných sdruženích je ve skutečnosti považována za klíčovou součást občanské společnosti, a také vytváří sociální soudržnost, společenskou samoregulaci a posilují politickou demokracii tím, že rozvíjí individuální občanství a organizuje vyrovnávací síly. Scott a Howlett (2018) tvrdí, že spolu s vývojem společnosti se vyvíjí i dobrovolnictví. Ještě dodávají, že dobrovolníci mají rostoucí očekávání od organizací a stále častěji hledají roli, která odpovídá jejich potřebám a aspiracím místo toho, aby se přizpůsobili organizačním přístupům.

Tošner a Sozanská (2006) vysvětlují první typ cesty dobrovolníka, který vzniká „**zdola nahoru**“ – začíná jako neformální skupina přátel, která dělá společné činnosti, poté se dostává do fáze strukturované skupiny a postupem času je označována jako registrovaná nezisková organizace. V roce 2018 se připravoval projekt zřízení satelitního účtu neziskových organizací ve spolupráci se Slovenským statistickým úřadem, který je aplikován v České republice (Brozmanová Gregorová et al., 2011).

Za druhou cestu považují Tošner a Sozanská (2006) dobrovolnictví působící „**zvenčí dovnitř**“ – jde již o strukturovanou organizaci, ve které pracují profesionálové, kteří chtějí s dobrovolníky začít spolupracovat nebo lépe organizovat spolupráci stávajících dobrovolníků. Beigbeder (1991) píše, že mezinárodní humanitární pomoc,

kteřá zahrnuje komplexní síť vládních agentur, mezivládních a nevládních organizací a jednotlivých dobrovolníků, byla označena jako "nesystematická". Pokračuje tím, že přestože vlády a mezivládní organizace hrají v této oblasti dominantní a strukturovanou roli, ukázalo se, že nevládní organizace a jejich dobrovolníci jsou jejich nezbytnými operačními partnery a poskytují materiální, lékařskou a morální pomoc a péči všude tam, kde je potřeba, jak mimo hranice, tak i na místní úrovni. Georgeou (2012) tvrdí, že vývoj dobrovolnictví je nezbytným odrazovým nebo vstupním bodem do světa profesionální rozvojové práce, je také propojen s motivačními funkcemi hodnot a společenského zájmu.

1.2.3 Dělení podle časového vymezení

Jedním z parametrů dobrovolnictví podle Friče a Pospíšilové (2010) je **Stabilita**, kde rozlišujeme krátkodobé (do 6 měsíců), střednědobé (1 rok) a dlouhodobé (2 roky) dobrovolníky, kteří se věnují jen konkrétně definovaným úkolům s omezeným trváním nebo při specifických událostech. Tošner a Sozanská (2006) rozepisují **Dobrovolné zapojení při jednorázových akcích** (jsou to nejčastěji kampaně, sbírky, benefiční koncerty apod.), které se pořádají jednou nebo několikrát do roka a dále jsou tyto jednorázové akce výborné pro dobrovolníky, kteří se chtějí do aktivity zapojit, ale mají čas pouze několikrát za rok – v tomto případě bývá dohoda o dobrovolnické pomoci pouze ústní. Frič a Pospíšilová (2010) naopak tvrdí, že pravidelnými dobrovolníky jsou ti, kteří se dobrovolnické činnosti věnují více než jedenkrát za měsíc. Dále Tošner a Sozanská (2006) poukazují na **dlouhodobou dobrovolnou činnost**, kdy je tato pomoc poskytována pravidelně a opakovaně například dvě hodiny dvakrát týdně po dobu jednoho roku, přičemž pro tento způsob pomoci se sepisuje dohoda o spolupráci mezi dobrovolníkem a organizací, kde jsou uvedeny závazky, práva a povinnosti obou stran. Frič a Pospíšilová (2010) za další aspekt stylu dobročinné činnosti považují **intenzitu**, která se měří jako objem odpracovaných hodin v dobrovolnické činnosti a reagují tím, že pravidelní dobrovolníci jsou ti, kteří se za poslední rok dobrovolnické činnosti věnovali alespoň jednou měsíčně. Posledním dělením dle Tošnera a Sozanské (2006) je **dobrovolná služba**, u které se jedná o dlouhodobý závazek, kterému se dobrovolník věnuje po dobu několika měsíců i let obvykle mimo svoji zemi.

1.2.4 Dělení podle typu dobrovolnické činnosti

Hruška et al. (2018) vysvětlují, že dobrovolnická činnost je činnost vykonávána dobrovolníkem dobrovolně v dobrovolnických centrech a dobrovolnických organizacích. Tošner a Sozanská (2006) také definují dobrovolnickou činnost, která je podle nich charakterizována jako aktivity spojené s organizací dobrovolnictví a dále uvádějí příklady dobrovolnických center, které se nachází v Praze, Kroměříži, Plzni, Brně, Českých Budějovicích, Ústí nad Labem. Zmiňují i další organizace, které organizují dobrovolnou službu jako jsou INEX, VOLONTÉ, Česká národní agentura Mládež a další. Naopak dobrovolná činnost či služba je jimi charakterizována jako vlastní výkon dobrovolné pomoci, jsou to například Sokol, Hnutí DUHA a YMCA, jejichž činnost je postavena na dobrovolnících.

Tošner a Sozanská (2006) ve své knize použili název **občanská výpomoc** neboli **sousedská výpomoc**, u které se jedná o dobrovolnou činnost, která je zaměřena převážně na rodinu, příbuzenstvo a sousedy. Podíváme-li se na definici tohoto pojmu v publikaci Friče a Vávry (2012), zjistíme, že mají podobnou specifikaci. Tvrdí, že se jedná o každodenní drobnou pomoc v oblasti domácího hospodářství a chodu rodiny (péče o zahradu, hlídání dětí, zalévání květin apod.) a dále doplňují, že v této výpomoci je také obsažena značná dávka solidarity založená na oboustranném očekávání, že v budoucnu může být pomoc oplacena.

Pro dobrovolnou činnost, která probíhá obvykle v rámci komunity vytvořené v obci, okolo fary, sportovního klubu apod., používáme termín **dobrovolnictví vzájemně prospěšné** (Tošner a Sozanská, 2006). Dobrovolná činnost podle Hrušky et al. (2018) je činností vykonávanou dobrovolně dobrovolným pracovníkem v zájmových spolcích a sdruženích. Dále uvádí, že je možno sem zařadit také neformální dobrovolnictví vykonávané v rámci neformálních vazeb, jako např. v sousedství, komunitě. Také tvrdí, že široká občanská veřejnost často pojmy dobrovolná činnost a dobrovolnická služba nerozlišuje a dodává, že běžně používaným synonymem je také dobrovolná práce. Krátká et al. (2010) reagují tím, že dobrovolné činnosti nenahrazují profesionální, placené pracovní příležitosti, ale jsou pro společnost doplňkovým přínosem.

Orloff (2012) zjistil, že zatímco historie identifikovala potřebu lepší koordinace v mimořádných situacích, ukázala také, že dobrovolníci z řad komunit pozitivně ovlivňují sousedství v době krize. Dále doplňuje, že spontánní komunitní dobrovolníci při

přírodních katastrofách vysvětlují, jak zapojit, trénovat a využívat spontánně nespřízněných dobrovolníků v komunitě.

Tošner a Sozanská (2006) dále hovoří o **veřejně prospěšném dobrovolnictví**, které je charakterizováno tím, že na něm staví neziskové organizace, organizuje také dobrovolnická centra a má řadu podobných rysů jako občanská výpomoc, ale zároveň se vyznačuje i dalšími znaky. Dále zmiňují, že role dobrovolníka je nastavena tak, aby se příjemce dobrovolné pomoci na ni mohl v dohodnutém rámci spolehnout. Mimo jiné zjistili, že místem výkonu veřejně prospěšného dobrovolnictví jsou většinou nestátní neziskové organizace, které se snaží získat dobrovolníky z řad veřejnosti, ať už se jedná o jednorázové akce, či dlouhodobou dobrovolnou spolupráci. Krátká et al. (2010) vysvětlují, že dobrovolné činnosti jsou prospěšné pro jednotlivé dobrovolníky, obce i společnost jako celek. Rovněž tvrdí, že jsou pro jednotlivce i sdružení nástrojem k uspokojování lidských, společenských, mezigeneračních i environmentálních potřeb a zájmů a často jsou vykonávány na podporu některé neziskové organizace nebo z iniciativy určité obce.

Dvořáková et al. (2012) charakterizují **dobrovolnou službu** jako bezúplatnou službu dobrovolníka, který má nárok na proplacení nákladů spojených s určitou činností (například náklady za dopravu, pracovní pomůcky, ubytování i materiál). Dodává, že se jedná sice o bezúplatnou službu, ale to neznamená, že odměnou nemůže být pochvala nebo slovo „děkuji“. Musick a Wilson (2007) tvrdí, že ve Spojených státech je považováno za přijatelné, aby dobrovolníci měli své výdaje zaplacené. Jde o cestovní a stravovací náklady, nebo si mohou tyto výdaje nárokovat jako charitativní dary ve svém daňové priznání.

Lough et al. (2018) píší o zvyšující se poptávce po mezinárodním dobrovolnictví s cílem podpořit globální zdraví a výživu a dále zmiňují studie, které ukazují, že lidé, kteří cestují do zahraničí s cílem dobrovolnické činnosti, získávají velké zkušenosti v této oblasti. Hruška et al. (2018) poukazují na to, že v zahraničí jsou termíny „dobrovolná služba“, „dobrovolnická služba“ a „dobrovolnictví“ považovány za synonyma. Činnosti dobrovolnické služby mohou být vykonávány doma i v zahraničí (GHK, 2010). Za dobrovolnickou službu uvedenou výše se nepovažuje činnost týkající se uspokojování osobních zájmů, anebo je-li vykonávána v rámci podnikatelské nebo jiné výdělečné činnosti nebo v pracovněprávním vztahu, služebním poměru nebo členském poměru a

výkon vojenské činné služby je také překážkou výkonu dobrovolnické služby (Hruška et al., 2018).

Holmes a Smith (2009) uvádí, že v posledních letech došlo k výbuchu ve výzkumu dobrovolnictví v oblasti cestovního ruchu. Dále zmiňují, že dobrovolníci jsou důležitou součástí cestovního ruchu, ať už dobrovolně působí ve svém vlastním městě, na sportovní mega-události, jako letištní ambasador, nebo cestují do světa jako dobrovolní turisté.

1.3 Dobrovolnictví v oblasti sociální práce

Podle Vernerové a Sitárové (2010) je v České republice v současnosti dobrovolnictví využíváno méně než v jiných zemích. Také píše, že dobrovolníci se zapojují do různých aktivit a působí v mnoha oblastech veřejného života jako je například ekologie, sport, vzdělávání a další. Dále konstatují, že nejvíce se u nás dobrovolníci zapojují do zdravotně sociální oblasti. Šimková (2011) reaguje tím, že sociální služby představují velké množství různých činností, které mají stejný cíl, a to sociální začlenění nebo prevenci sociálního vyloučení a doplňuje, že dobrovolníci do zařízení přinášejí své životní zkušenosti, dovednosti a celkově přispívají ke zkvalitnění služeb v organizacích. Mimo jiné sociální služby můžeme najít v zákoně 108/2006 Sb., o sociálních službách. Také poukazuje na to, kde mohou dobrovolníci dobrovolnickou činnost v sociální oblasti vykovávat a dále se zaměřuje na konkrétní činnosti dobrovolníků. V **K-centrech**, ve kterých poskytují služby uživatelům drog a jejich blízkým osobám, pomáhají dobrovolníci při poskytování potravinového servisu a hygienických pomůcek a působí v kontaktních místnostech. Dále v **azylových domech** pro ženy a matky s dětmi dobrovolníci zajišťují pravidelné volnočasové aktivity pro děti z azylových domů a pomáhají jim s jejich přípravou do školy. V **nízkoprahových centrech** dobrovolníci působí jako asistenti pracovníků při klubové činnosti s dětmi a mládeží. Dále v **domovech pro seniory** či v **hospicích** předčítají klientům, pomáhají jako osobní asistenti, hrají s nimi různé hry nebo připravují společenské akce, přičemž jsou samozřejmě chápavými společníky. Dále dobrovolníci působí v **nestátních neziskových organizacích**, jako jsou například Charita, ADRA, Diakonie.

Maňhová (2012) jako nejčastěji používané aktivizační činnosti v domovech pro seniory a domovy se zvláštním režimem v České republice uvádí: trénování paměti, reminiscence, arteterapie, muzikoterapie, canisterapie – například výcvikové

canisterapeutické sdružení **Hafík, o.s.**, jehož hlavním posláním je pomoci osobám se zdravotním postižením, seniorům a pomoci při péči o mládež na území ČR.

Dalším odvětvím v oblasti sociální práce je **dobrovolnictví pro nezaměstnané**, které je jednou z cest vedoucích ke zmírnování následků nezaměstnanosti, zejména u skupin zvláště ohrožených na trhu práce jako jsou například absolventi škol, ženy po rodičovské dovolené a také zaměstnanci ve věku 50+ (Frič et al., 2001).

V rámci dobrovolnictví s dětmi a mládeží Brumovská et al. (2010) definují **Program 5 P** a vysvětlují, že se jedná o českou národní verzi amerického programu Big Brothers Big Sisters (BBBS) a navazují na jeho myšlenku dobrovolného individuálního vztahu mezi mentorem a dítětem. Šimková (2011) píše o vymezení 5 P, které zahrnují péči, prevenci, podporu, přátelství a pomoc. Brumovská et al. (2010) uvádí, že v ČR byl tento program představen bývalou prezidentkou organizace BBBS International paní Dagmar E. McGill v Praze v roce 1996, poté koordinaci a realizaci programu převzalo v roce 1996 sdružení HESTIA – Národní dobrovolnické centrum. Šimková (2011) dodává, že Program 5 P je určen dětem ve věku 6–15 let, funguje na přátelském vztahu jednoho dítěte s jedním dospělým dobrovolníkem a je orientován na řešení sociálních a komunikačních obtíží dětí. Ještě vysvětluje, že se tato dvojice schází nejméně po dobu deseti měsíců jednou týdně a věnují se spolu volnočasovým aktivitám, které si spolu domlouvají.

Také je potřeba zmínit **Program 3G**, který má podobné cíle jako 5 P s tím rozdílem, že dobrovolníci jsou z generace 50+ a jejich zapojení se neomezuje pouze na děti školního věku, ale mohu se účastnit aktivit celé rodiny, jak vystihuje název obdobného rakouského programu „Adoptivní babička“ (Frič et al., 2001).

Vilikusová a Polanská (2012) představují program **KOMPAS**, jenž je sociálně-preventivním dobrovolnickým programem pro děti ve věku od 7 do 15 let, kdy název tohoto volnočasového programu vznikl z klíčových slov: KOMunikace, PArtnerství, Spolupráce. Dále popisují, že tento program je založen na pravidelném setkávání 6–8 dětí a 2–3 dobrovolníků a nabízí dětem zábavu, přátelství a hodnotné trávení volného času.

Dobrovolnické centrum ADRA České Budějovice zprostředkovává tyto dobrovolnické programy: Dobrovolnictví pro seniory, Dobrovolnictví pro lidi s postižením, Individuální dobrovolnictví, Akční dobrovolnictví, Komunitní intervenční psychosociální tým, Panel NNO (nestátních neziskových organizací), Bangladéš a Čalantika (podpora vzdělávání

chudých dětí ve slumech) a také program Mince denně (finanční podpora) (ADRA, © 2014).

1.4 Proces zapojení dobrovolníků do dobrovolnické činnosti

Hruška et al. (2018) doporučuje nejprve si vysvětlit **management dobrovolnictví**, přičemž se pod tímto pojmem rozumí plánování, organizování, koordinování, hodnocení a oceňování činnosti dobrovolníků. Dále doplňuje, že tento management obsahuje následující aktivity: pravidelné supervize a komunikace s dobrovolníky, uzavírání pojištění odpovědnosti pro ochranu dobrovolníků, výběr dobrovolníků a jejich přiřazení k vhodné činnosti, popis dobrovolnických činností, jejich práv a povinností, ocenění dobrovolnické činnosti, evaluace vlivu dobrovolnické činnosti na přijímající organizaci a dobrovolnické centrum, odborné školení dobrovolníků a příležitosti pro jejich další rozvoj, školení pro zaměstnance pracující s dobrovolníky, pravidelný sběr dat o výkonu dobrovolnické činnosti a vedení databáze.

Pro úspěšné nastartování dobrovolnického programu v organizaci Krátká et al. (2010) doporučují dodržet následující postup:

- supervize organizace se zaměřením na dobrovolnictví, na zhodnocení dosavadních zkušeností s dobrovolníky včetně mapování motivace organizace k přijetí dobrovolníků a vyhledání a výběr možných činností pro dobrovolníky;
- zpracování projektu zařazení dobrovolníků do organizace z hlediska vedení, profesionálních zaměstnanců, klientů organizace i možných „zdrojů“ dobrovolníků, jejich potřebných vlastností i přípravy;
- zpracování harmonogramu práce s dobrovolníky z hlediska cyklů činnosti organizace i dobrovolníků.

Mařhová (2012) konstatuje, že pro dobrovolníky je důležitá: motivace, výcvik dobrovolníků, kontrakt (písemný, kde jsou mimo jiné obsažena práva a povinnosti všech stran), pojištění (každý dobrovolník by měl mít uzavřené pojištění) a supervize.

1.4.1 Získávání nových dobrovolníků

Celý proces zapojení dobrovolníků do dobrovolnické činnosti začíná získáváním nových dobrovolníků, přičemž je tato část procesu podle Břízové a Koubové (2008) velmi důležitou a náročnou činností koordinátora dobrovolníků. Pro každého profesionála,

který "řídí" dobrovolníky, je hororovým případem takzvaný "problémový dobrovolník", který postrádá talent, odhodlání, týmového ducha, osobnost nebo dostupný čas na práci (Reed, 1994). Kurzy pro koordinátory dobrovolníků pořádá např. HESTIA a to několikrát do roka (Kalvach et al., 2019).

Metody získávání dobrovolníků s ohledem na jejich možné zdroje: informační letáčky, plakát, vývěska; regionální tisk; cílené informační setkání – získávání dobrovolníků spojené s konáním akce, kde lze předpokládat účast (zájem) veřejnosti; školy; osobní kontakty; příbuzní, známi; spolupráce se sdruženími, zájmovými spolky, institucemi; spolupráce s obecními úřady v místě a regionu (HESTIA o. s., 2012). Nejúspěšnější je kombinovat několik metod, aby byl nábor co nejefektivnější (Břízová a Koubová, 2008).

ADRA (© 2014) uvádí, že pokud se rozhodnete stát se dobrovolníkem, zkuste si odpovědět na následující otázky:

Z jakého důvodu se chci stát dobrovolníkem a co od této činnosti očekávám?

Kolik času mohu své dobrovolné činnosti věnovat?

Chci se účastnit krátkodobých, dlouhodobých nebo jednorázových činností?

Mám nějaké speciální dovednosti, schopnosti nebo zkušenosti, které bych při dobrovolné pomoci mohl/a využít?

Která z oblastí dobrovolnické činnosti mě zajímá (např. práce s dětmi, seniory, manuální práce, administrativní výpomoc atd.).

Odpovědi na tyto otázky by Vám měly ulehčit rozhodování, kde a komu chcete jako dobrovolník pomáhat.

1.4.2 Výběr dobrovolníků

Výběr dobrovolníků provádí koordinátor ve spolupráci s kontaktními osobami, popř. dalšími zaměstnanci, na základě poptávky a přání klientů a nabídky uchazeče o dobrovolnickou činnost tak, aby mohl co nejvíce využít dobrovolníkův zájem, dovednosti, schopnosti, náměty a nápady (HESTIA o. s., 2012).

Krátká et al. (2010) upozorňují na to, že je třeba počítat s tím, že dobrovolníci přicházejí a odcházejí častěji než zaměstnanci. Dále vysvětlují, že v programech postavených převážně na studentech je nutné, aby harmonogram práce s nimi respektoval školní či akademický rok. Také píší, že někteří dobrovolníci mají své konkrétní představy již před vstupem do organizace, jiní mají potřebu konat cokoli dobrého, ale nevědí, jak a kde

mohou pomoci. Břízová a Koubová (2008) doplňují, že při setkání s koordinátorem se dobrovolník může lépe seznámit s konkrétními nabídkami a podmínkami dobrovolnické činnosti a má šanci získat důležité informace a ujasnit si svou motivaci. Dále doporučují, že při výběru by měl odborník vyloučit osoby psychopatické, osoby trpící duševní nemocí, příslušníky náboženských sekt apod.

1.4.3 Výcvik dobrovolníků

Krátká et al. (2010) popisují výcvik dobrovolníků. Uvádějí, že podle náročnosti a rizik dobrovolnického působení je zvolena délka a obsahová náplň jejich přípravy, která zahrnuje zejména seznámení dobrovolníků s posláním a činností organizace, s organizační strukturou a zejména s jejich místem a rolí v organizaci. Dále vysvětlují, že v této fázi se také seznamujeme s chováním a zkušenostmi dobrovolníka, podle kterých mu můžeme doporučit konkrétní zaměření. Navíc podotýkají, že u náročnějších programů dobrovolník musí absolvovat celodenní či víkendový výcvik (dobrovolníci v nemocnicích, v programu 5 P, apod.), nebo dokonce dlouhodobou přípravu rozloženou do několika týdnů (dobrovolníci pro linky důvěry, v hospicích či některé typy dobrovolnické služby v zahraničí). Každý dobrovolník má právo být na svou činnost náležitě připraven, zaškolen, seznámen s posláním a činností domova, zúčastnit se výcviku a znát případná rizika (HESTIA o. s., 2012). Školení dobrovolníků může být stejně důležité jako školení nového zaměstnance (Peck, 2014). Jako obvyklou součástí dokumentace uzavírané s dobrovolníkem je považován tzv. Kodex dobrovolníka, který bývá často v zařízení zároveň zveřejněn a vyvěšen (HESTIA o. s., 2012).

Břízová a Koubová (2008) rozepisují konkrétní části výcviku dobrovolníků. První část výcviku představuje **úvod**, kde je cílem, aby se dobrovolníci představili, seznámili a dozvěděli veškeré informace o výcviku. Jako další uvádí **teoretickou část**, ve které by měl koordinátor dobrovolníkům představit konkrétní dobrovolnickou organizaci, dále by je měl seznámit s právy a povinnostmi dobrovolníka a také se smyslem supervize. Třetí částí výcviku je **praktická část**, přičemž je tato část zaměřena na strach, obavy a nejasnosti, které budoucí dobrovolník může mít. Na konci této části si dobrovolník zpracuje představu o „ideálním klientovi“ a může ji vyjádřit například malováním. Další fáze výcviku nemusí být součástí všech výcviků – jedná se o **psychodiagnostickou část**, která je součástí výcviku, když dobrovolník pracuje samostatně s nezletilými dětmi nebo v programech, které jsou

náročné z hlediska zralosti osobnosti, přičemž posouzení uskutečňuje psycholog. Poslední částí výcviku je **závěr**, kde proběhne shrnutí a také je zde prostor pro dotazy. U dobrovolníků, u kterých zájem trvá, se sepisuje smlouva, ve které by mělo být obsažena doba trvání dobrovolnické činnosti, možnosti odstoupení, ustanovení o mlčenlivosti, popis vykonávané činnosti a další.

1.4.4 Podpora/motivace dobrovolníků

Stebbins a Graham (2004) upozorňují na to, že vzhledem k tomu, že se stále více spoléháme na dobrovolníky, je třeba lépe porozumět, proč lidé dobrovolně pracují a jak efektivněji přijímat, řídit, motivovat a podporovat dobrovolníky. Benková (2012) píše, že podle Všeobecné deklarace o dobrovolnictví je dobrovolnictví založené na osobní motivaci dobrovolníků a jejich osobním rozhodnutí. Musick a Wilson (2007) se zabývají otázkami motivace dobrovolníků tím, že se zaměřují na subjektivní stavy jednotlivců, jejich dostupné zdroje a vliv pohlaví a rasy. Dále zmiňují, že v části o sociálním kontextu odhalily, jak je dobrovolná práce ovlivňována rodinnými vztahy a povinnostmi prostřednictvím vlivu škol, církví a komunit. Naopak Mayselless (2016) píše, že péče o motivaci je průkopnickým pokusem přinést různorodý výzkum na péči o sebe a zkoumat péči jako motivaci ze širší perspektivy.

Sakaduski (2013) vysvětluje, že bez ohledu na to, jak klasifikujete motivaci, je to pro většinu dobrovolníků směsí motivů často z více než jedné kategorie. Dále ukazuje společné důvody, které lidi motivují k dobrovolnictví jako je: pocit úspěchu a odměny; učení se novým dovednostem; možnost využít dovedností, které již mají; setkání s novými lidmi nebo práce s přáteli; bytí v jiném prostředí nebo jiným způsobem než jejich profesionálním; získávání zkušeností, které povedou k placené práci; využívat produktivního volného času a další. Gagné (2014) doplňuje, že teorie sebeurčení je teorie lidské motivace, kterou organizace stále častěji využívají pro strategická rozhodnutí v oblasti lidských zdrojů.

Mladí dobrovolníci jsou více motivováni získáním znalostí, profesních zkušeností, rozvíjením vlastní identity. Dále pro občany ve středním věku představuje dobrovolnictví způsob, jakým dochází k sebenaplnění, zvládnání stresu v práci, rozvíjení nebo udržování realistického pohledu na život. Lidé v důchodovém věku jsou motivováni potřebou zůstat aktivní, sdílet zkušenosti a znalosti, udržovat kontakt s lidmi a objevovat nové zájmy (GHK, 2010). Podobnou definici motivace dobrovolníků předkládá i Jandová (© 2018),

kteřá tvrdí, že dobrovolnictví může mít mnoho přínosů také pro dobrovolníka samotného. Dále uvádí, že díky dobrovolnictví můžete například poznat nové zajímavé lidi či místa, rozvíjet své jazykové schopnosti anebo načerpat zkušenosti, které bude moci využít také v rámci svého profesního uplatnění.

1.4.5 Oceňování dobrovolníků

K oceňování dobrovolníků se vyjadřují Krátká et al. (2010), které tvrdí, že dobrovolníci si zaslouží, aby jejich činnost byla evidována, aby byly vykazovány počty hodin, které organizaci věnují, a také jejich přínos organizaci jako celku. Dále zastávají názor, že by koordinátor měl nejméně jednou za rok spolu s vedením organizace uspořádat setkání dobrovolníků a zaměstnanců spojené s veřejným oceněním jejich zásluh a s předáním alespoň nějakých symbolických odměn.

Důležitou součástí jsou faktory udržující motivaci dobrovolníků a jsou jimi: příjemná atmosféra v organizaci, dobře fungující management dobrovolníků, jasná a jednoduchá pravidla fungování dobrovolníků, zřejmé signály ze strany zaměstnanců i klientů, že činnost dobrovolníků je smysluplná a vítaná, rychlé a smysluplné reagování na podněty a připomínky dobrovolníků, účinné řešení konfliktů, rychlá a účinná pomoc dobrovolníkovi v případě, že o ni požádá, jasná dohoda s dobrovolníkem, ve které je přesně stanoveno, jaké činnosti se dobrovolník věnuje, v jakém rozsahu, a kdy nebo za jakých podmínek tato dohoda končí (HESTIA o. s., 2012).

Motivaci také udržuje oceňování dobrovolníků, kdy se podle Ochmana a Jordana (1997) může jednat například o: vyjádření vděčnosti, využívání různých forem poděkování, být upřímný, vyjádření spokojenosti s člověkem, nejen s prací, pamatování na to, že poděkování by mělo být v souladu s výsledky, používání stejné nebo podobné odměny za stejné výsledky, věnování zvýšené pozornosti těm výsledkům, kterých si sám dobrovolník velmi cení. Dalšími způsoby, jak ocenit dobrovolníka mohou být například: Křesadlo, přání k svátku a narozeninám, dárek a přání k Vánocům, děkovný dopis, pozvání na neformální setkání týmu, uspořádání slavnostního setkání dobrovolníků, podpoření osobního rozvoje a dosažení nových dovedností, poděkování dobrovolníkům ve výroční zprávě, umožnění vystoupení v médiích, jmenování zkušeného dobrovolníka poradcem programu, zajištění cen od sponzorů, vydání osvědčení o dobrovolnické činnosti. (HESTIA o. s., 2012).

1.4.6 Supervize

Kalvach et al. (2012) tvrdí, že supervize dobrovolnictví má nejbližší k supervizi v pomáhajících profesích (např. v sociální práci). Dále rozepisují, že si tuto supervizi představujeme jako komunikaci dobrovolníka, respektive skupiny dobrovolníků, se supervizorem v neohrožujícím prostředí, které umožní dobrovolníkům konzultovat své postoje a pocity pramenící z jejich činnosti. Také upozorňují, že supervize dobrovolníků je rovněž neformální kontrolou jejich činnosti. Realizace této aktivity závisí na modelu dobrovolnictví, tzn. zda ji koordinuje dobrovolnické centrum, nebo zda si to organizace, která chce získat dobrovolníky, zorganizuje sama (HESTIA o. s., 2012). U jednoduchých činností může funkci supervizora nahradit koordinátor dobrovolníků jako metodický vedoucí programu.

Mahrová (2008) rozděluje **frekvenci supervize** na:

- pravidelnou – je ovlivněna počtem klientů, naléhavostí případů v terénní sociální práci;
- příležitostnou – vždy záleží na přání týmu, bývá obvykle jednou za několik měsíců;
- krizovou – je v případě řešení mimořádné situace v zařízení.

Funkce supervize dělíme na:

- vzdělávací – rozvoj dovedností, porozumění a schopnost supervidovaných;
- podpůrnou – zaměření na uvědomění si emoční zátěž při práci s klientem;
- řídicí – plní při práci s lidmi funkci kontroly kvality (Malík Holasová, 2014).

Dále rozlišujeme **formy supervize** na:

- týmovou supervizi – zaměřena na zlepšení efektivity práce a komunikace členů týmu;
- skupinovou supervizi – skupina je tvořena 8–12 členy;
- individuální supervizi – formou strukturovaného rozhovoru mezi pracovníkem a supervizorem

Cílem supervize může být:

- poskytování a získávání zpětných vazeb;
- řešení problémů a odbourávání bariér v práci dobrovolníka, ve vztazích s klienty či zaměstnanci, včetně problémů technických;
- motivace (pocit vlastní důležitosti dobrovolníka);

- tvorba a posilování vztahů mezi dobrovolníky navzájem, dobrovolníků s cíli organizace a personálem;
- podpora efektivity práce dobrovolníka;
- forma odborného vzdělávání;
- osobnostní růst;
- kontrola (HESTIA o. s., 2012).

2 Cíl práce a výzkumné otázky

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je zjistit, v jaké míře je rozšířena dobrovolnická činnost v oblasti sociální práce mezi studenty Zdravotně sociální fakulty.

2.2 Výzkumná otázka a hypotézy

Na základě výše uvedeného cíle byly vymezeny výzkumné otázky a hypotézy.

VO: Jaká je aktivita a informovanost studentů sociálních oborů Zdravotně sociální fakulty v dobrovolnické činnosti?

H1: Existuje statisticky významný rozdíl v informovanosti studentů Zdravotně sociální fakulty o dobrovolnické činnosti dle oboru studia.

H2: Existuje statisticky významný rozdíl v aktivitě studentů Zdravotně sociální fakulty v dobrovolnické činnosti dle oboru studia.

H3: Na informovanost studentů o dobrovolnické činnosti má vliv ročník studia.

2.3 Operacionalizace pojmů

V rámci práce s hypotézami byla vymezena operacionalizace pojmu: „lepší informovanost“. Informovanost je v této práci vymezena správností odpovědí. U uzavřených otázek je správnost bodována takto: správná odpověď = 1 bod, špatná odpověď = 0 bodů a u otevřených otázek takto: 3 a více odpovědí = 3 body, 2 odpovědi = 2 body, 1 odpověď = 1 bod, 0 odpovědí = 0 bodů. Dobrá informovanost je hodnocena v rozmezí 17–12 správných odpovědí, průměrná informovanost 11–6 správných odpovědí a špatná informovanost 5–0 správných odpovědí.

Jako další byla vymezena operacionalizace pojmu: „větší aktivita“. Aktivita je v této práci hodnocena jako: vysoká aktivita = 2 a více bodů, nízká aktivita = 1 bod a žádná aktivita = 0 bodů.

3 Metodika

3.1 Metody a techniky sběru dat

Vodáková a Reitmayer (2014) tvrdí, že pro dosažení cíle práce a ověření hypotéz využíváme nástroje výzkumu, jimiž jsou výzkumné metody a techniky a dále vysvětlují, že metody používané ve výzkumu jsou návodem, jak postupovat.

Ve své bakalářské práci jsem si vzhledem k tématu a kvůli velkému počtu respondentů zvolila kvantitativní výzkumnou strategii. Linderová et al. (© 2016) píší, že kvantitativní výzkum využíváme v případě potřeby zodpovězení otázek CO? KOLIK? Dle Dismana (2011) má kvantitativní výzkum za cíl testování již existujících teorií a hypotéz. Podobný názor mají i Průcha et al. (2003), kteří tvrdí, že cílem tohoto výzkumu je potvrzovat nebo vyvracet hypotézy vytvořené na základě existující teorie.

V této bakalářské práci byla pro sběr dat použita metoda dotazování s technikou vlastního dotazníku. Vodáková a Reitmayer (2014) píší, že technikou se rozumí přesně stanovený nástroj pro shromažďování, analýzu a vyhodnocování dat výzkumu, a že základními kvantitativními technikami jsou např. dotazník, obsahová analýza nebo sociometrický test. Hart a Hartlová (2000) vysvětlují, že dotazník je nástrojem dotaznické metody sloužící k hromadnému získávání údajů pomocí písemných otázek, které mohou být uzavřené, polouzavřené a otevřené. Ve svém výzkumu jsem použila všechny zmiňované typy otázek.

Linderová et al. (© 2016) píší, že pokud je dotazník sestaven do správného obsahu a formy, může tím navýšit návratnost. Reichel (2009) uvádí, že za úspěch se považuje návratnost nad 60–70 % při počtu nad 100 osob. Vojtíšek (© 2012) tvrdí, že dotazník v jeho základní podobě nahrazuje strukturovaný rozhovor, který je přeložený v písemné podobě. Dále poukazuje na to, že výhodou dotazníku je pokrytí relativně velkého vzorku, je velmi rychlý a při dobré struktuře a formulaci otázek dokáže za krátký čas získat mnoho užitečných informací. Ale naopak za nevýhodu dotaznického šetření označuje nízkou návratnost rozeslaných dotazníků, která může ohrozit reprezentativitu výsledků šetření. Linderová et al. (© 2016) zjistili, že standardizovaný dotazník je na vysokých školách jednou z nejpoužívanějších metod sběru dat v kvantitativním výzkumu, a to zejména v nynější době moderních komunikačních technologií, díky kterým jsou časové, organizační a finanční nároky poměrně nízké. Dále tvrdí, že mezi výhody dotazníku patří

i značná anonymita respondentů, kvůli které nedochází v takové míře k jejich sebe stylizaci, ovšem za předpokladu správně formulovaných otázek. S Linderovou et al. (© 2016) naprosto souhlasím, výzkum mé bakalářské práce byl anonymní, jelikož si myslím, že mnohem více respondentů se nebálo dotazník v klidu vyplnit a mně se tak zvýšila reprezentativita vzorku. Pro respondenty je určitě velmi důležité, aby mohli odpovědět pravdivě, bez nátlaku a beze strachu ze zesměšnění. Linderová et al. (© 2016) ještě poukazují na fakt, že dotazníky v tištěné podobě rozesílané poštou se dnes kvůli nákladům a kvůli rozšíření elektronické pošty používají již mnohem méně, naopak elektronický dotazník se začal rozšiřovat v době velkého nárůstu počtu uživatelů internetu a dostupnosti e-mailových služeb.

Pro sběr dat v této práci měli studenti možnost buď vyplnit vytištěný dotazník, který jsem preferovala kvůli osobní schůzce s ročníky a následné rozdání dotazníků přímo respondentům, nebo měli možnost vyplnit online dotazník, který ale nebyl tak efektivní, co se týče počtu vrácených dotazníků jako jeho tištěná forma. Avšak u tištěných dotazníků je nevýhodou následná práce s přepisováním dotazníků do online podoby, zatímco online dotazníky jsou rovnou elektronicky vyhodnoceny. Realizace výzkumu probíhala v měsíci květen–červen 2019.

3.2 Charakteristika výzkumného souboru

Vojtíšek (© 2012) uvádí, že u kvantitativních výzkumu je cílem zajistit takové množství respondentů, které bude prakticky možné oslovit, a zároveň bude tento výběr charakterově odrazem základního souboru – jde o reprezentativitu vzorku. Dále tvrdí, že aby bylo dosaženo potřebné reprezentativity vzorku, je potřeba mít následující poměr výběrového a základního souboru: Do 20 jednotek 100 %, do 100 jednotek 80 %, do 1.000 jednotek 40 %. Ještě charakterizuje náhodný stratifikovaný výběr tím, že základní soubor rozdělí do skupin, které určí podle našeho potřebného klíče (studenty ve škole rozdělíme do skupin po ročnících) a poté provede uvnitř skupin prostý náhodný výběr.

Výzkumný soubor této bakalářské práce byl tvořen studenty Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích v prezenční formě studia oboru Sociální práce ve veřejné správě (dále jen SPVS) a Rehabilitační-psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory (dále jen RPP).

Reprezentativní vzorek při hladině významnosti 95 % a intervalu spolehlivosti 4 představoval 203 respondentů a respondentek. Dotazník vyplnilo 144 respondentů a respondentek, což je 71 % z celkového počtu dotazovaných.

3.3 Zpracování získaných dat

Získaná data z tištěných dotazníků byla přepsána do online podoby. Následně všechny odpovědi z online dotazníků byly zaznamenány do datové matice v programu MS Excel, ze které byla vytvořena popisná statistika a následně statistické vyhodnocení hypotéz.

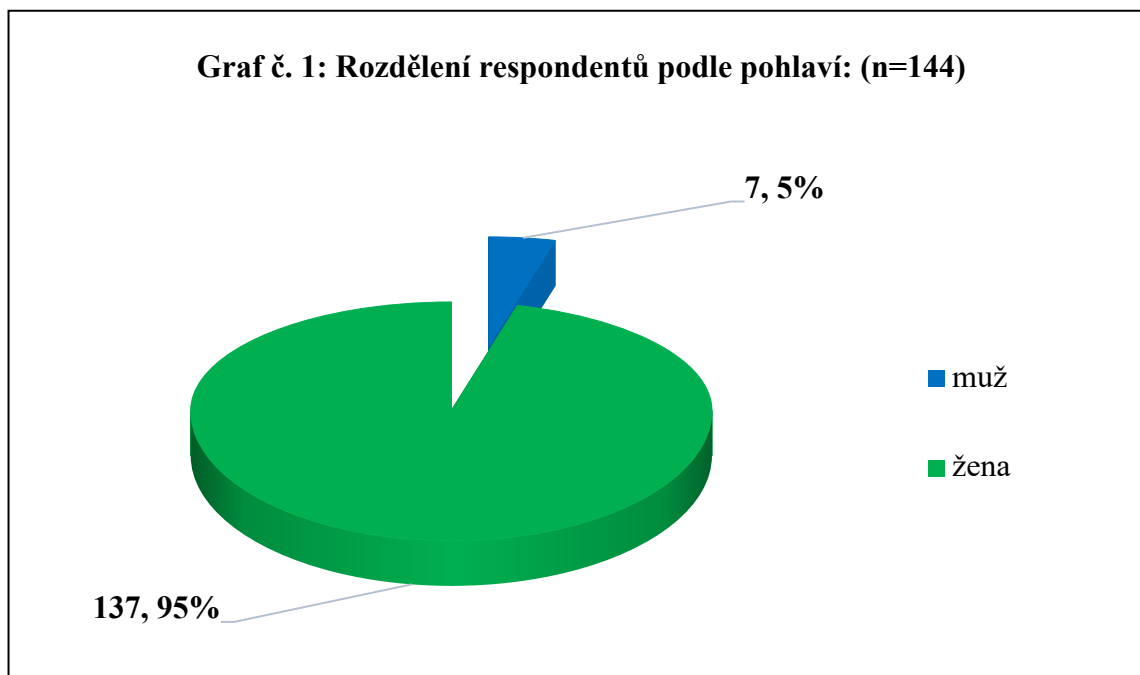
Otestování hypotéz proběhlo pomocí statistického programu IBM SPSS. První dvě hypotézy byly otestovány pomocí T-testu a pro poslední hypotézu byla využita Pearson Correlation.

4 Výsledky

V této části bakalářské práce je uvedena analýza dat, která byla získána v rámci sběru dat pomocí dotazníků. Dále jsou zde znázorněny konkrétní výsledky výzkumu pomocí grafů, které jsou následně popsány vysvětlivkami pod nimi. Reprezentativní vzorek představoval 203 respondentů a respondentek z oborů Sociální práce ve veřejné správě a Rehabilitační-psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory, oba obory v prezenční formě studia, přičemž návratnost činila 71 %.

4.1 Popisná statistika

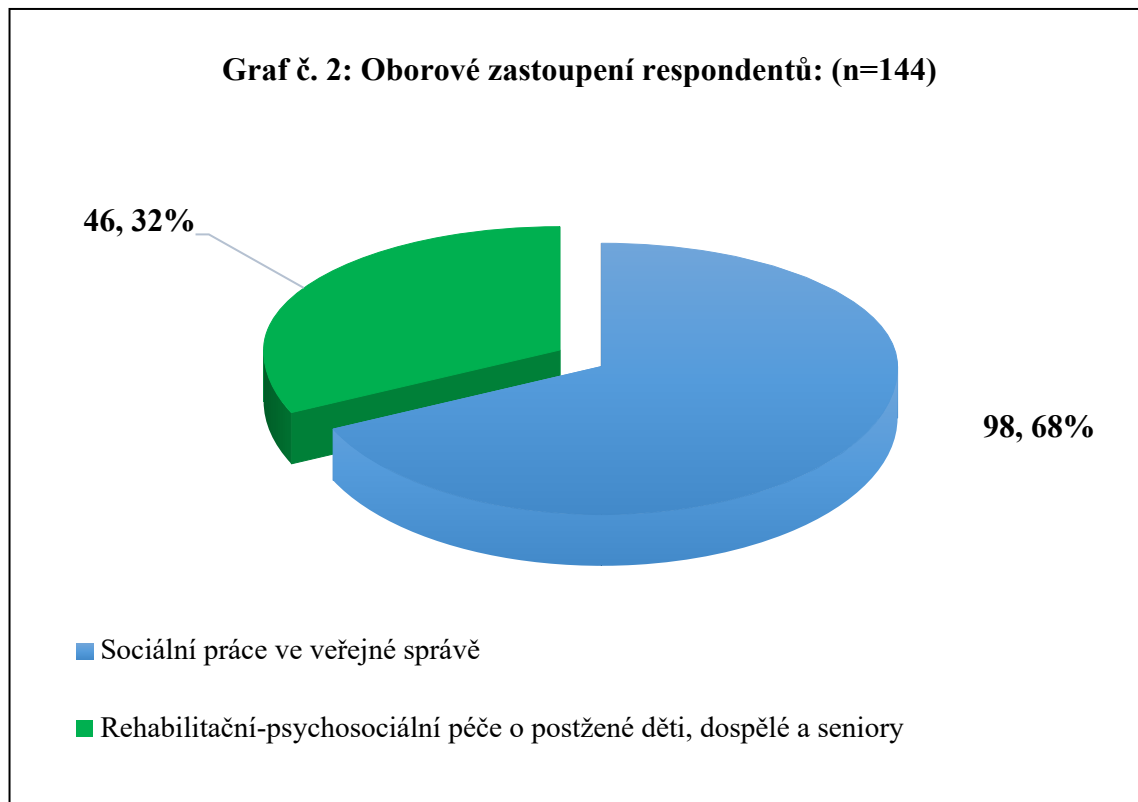
Otázka 1: Jaké je Vaše pohlaví?

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 1 znázorňuje rozdělení respondentů podle pohlaví. Z grafu je zřejmé, že procentuálně jsou více zastoupeny ženy než muži. Z celkového počtu dotazovaných respondentů bylo zastoupeno 95 % ženami v počtu 137. Mužské zastoupení tvoří 5 % z celkového počtu 144 respondentů. Celkem byl dotazník vyplněn 7 muži.

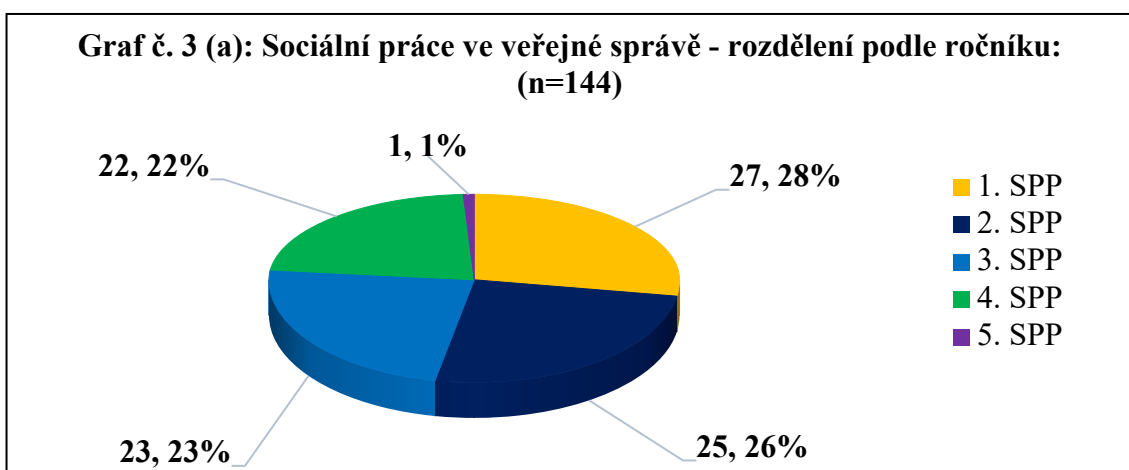
Otázka č. 2: Studujete obor?

Zdroj: Vlastní výzkum

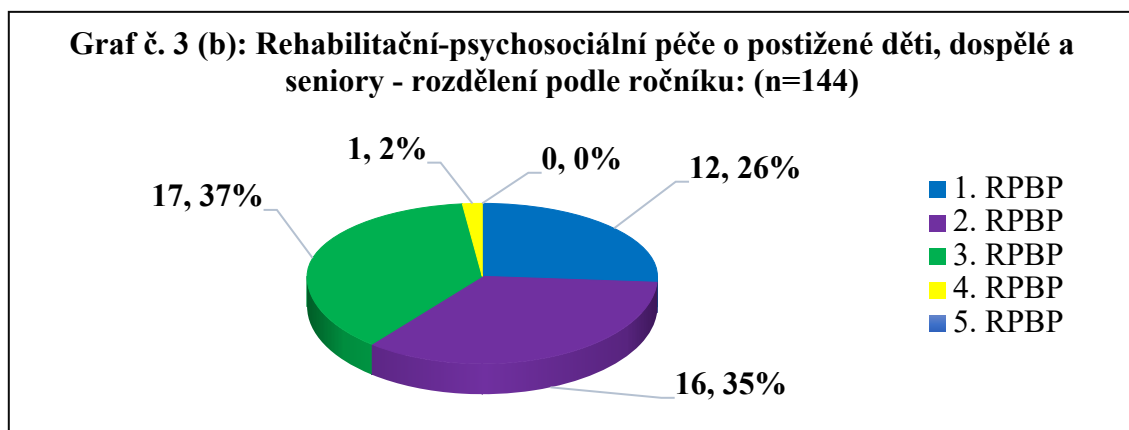
Z oborového rozdělení studentů je patrné, že větší část ve výzkumu tvoří respondenti z oboru Sociální práce ve veřejné správě. Tento obor je zastoupen 98 studenty, což je 68 % z celkového počtu respondentů. Naopak Rehabilitační-psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory má daleko menší zastoupení ve výzkumu. Tvoří jej 46 studentů, což je 32 %.

Otázka č. 3: V jakém ročníku studujete?

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 3 je rozdělen na dvě části. První částí je graf č. 3 a), ve které je rozdělen obor Sociální práce ve veřejné správě podle ročníků. První ročník tohoto oboru tvoří 27 (28 %) studentů, druhý ročník 25 (26 %) studentů, třetí ročník 23 (23 %) studentů, čtvrtý ročník 22 (22 %) studentů a pátý ročník 1 (1 %) student.

Zdroj: Vlastní výzkum

Druhou částí je Graf č. 3 b), který obsahuje rozdělení ročníků z oboru Rehabilitační-psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory. První ročník je zastoupen 12 (26 %) studenty, druhý ročník 16 (35 %) studenty, třetí ročník 17 (37 %) studenty, čtvrtý ročník 1 (2 %) studentem a pátý ročník nebyl zastoupen žádným studentem.

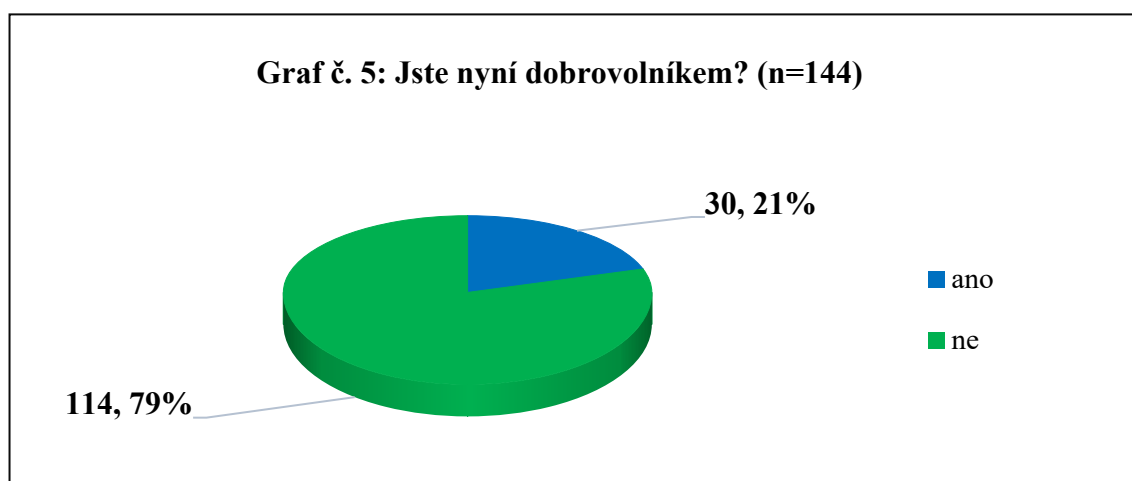
Otázka č. 4: Byl/a jste někdy součástí nějaké dobrovolnické činnosti?

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 4 rozděluje respondenty do dvou skupin. V první skupině je 99 respondentů (69 %), kteří již někdy byli součástí nějaké dobrovolnické činnosti. Druhou skupinu tvoří 45 respondentů (31 %), kteří zatím nikdy nebyli součástí žádné dobrovolnické činnosti.

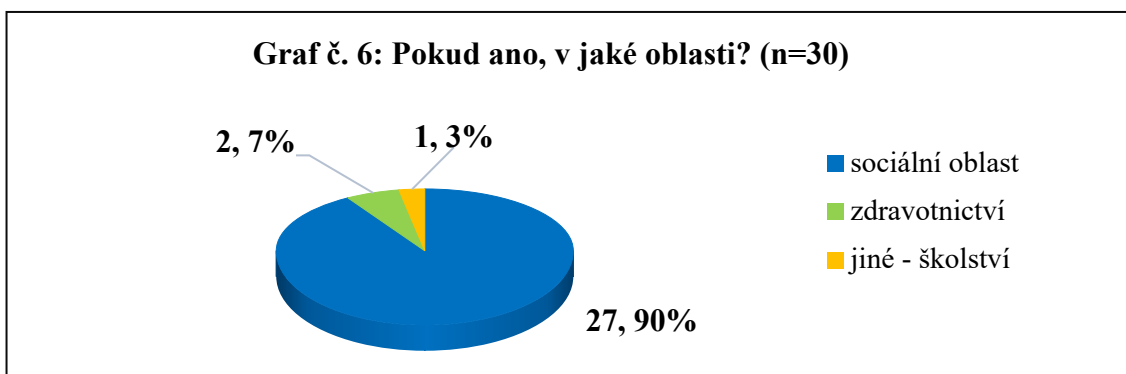
Otázka č. 5: Jste nyní dobrovolníkem?

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 5 znázorňuje, zda jsou respondenti nyní dobrovolníci. Většina respondentů v počtu 114 (79 %) odpověděla, že nyní dobrovolníky nejsou. Ostatní v počtu 30 (21 %) odpověděli kladně, že nyní dobrovolníky jsou.

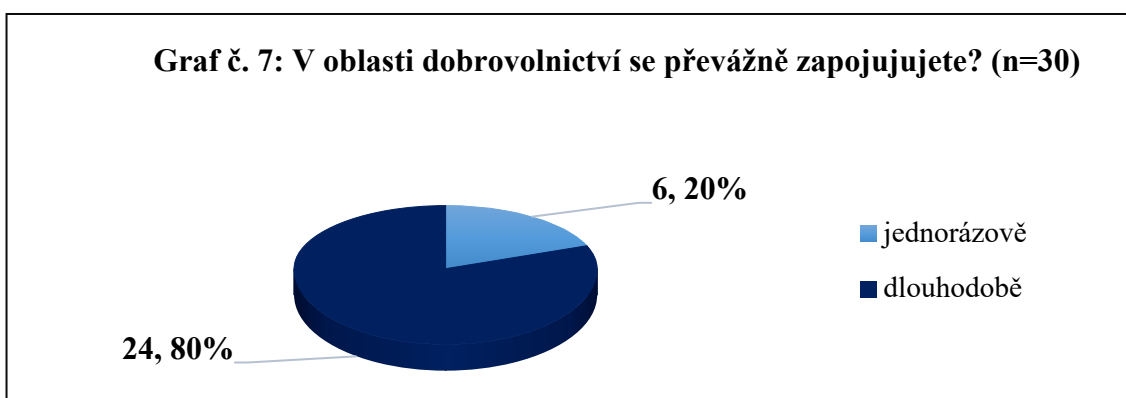
Otázka č. 6: V jaké oblasti?

Zdroj: Vlastní výzkum

Z celkového počtu 30 respondentů graf č. 6 ukazuje, v jaké oblasti jsou respondenti zapojováni jako dobrovolníci. Nejvíce se respondenti jako dobrovolníci zapojují v „sociální oblasti“, takto odpovědělo 27 studentů. Další oblastí, ve které se respondenti zapojují jako dobrovolníci, je oblast „zdravotnictví“. Jedním respondentem byla vybrána otevřená odpověď „jiné“, kde respondent konkrétně odpověděl, že jako dobrovolník se zapojuje v oblasti „školství“.

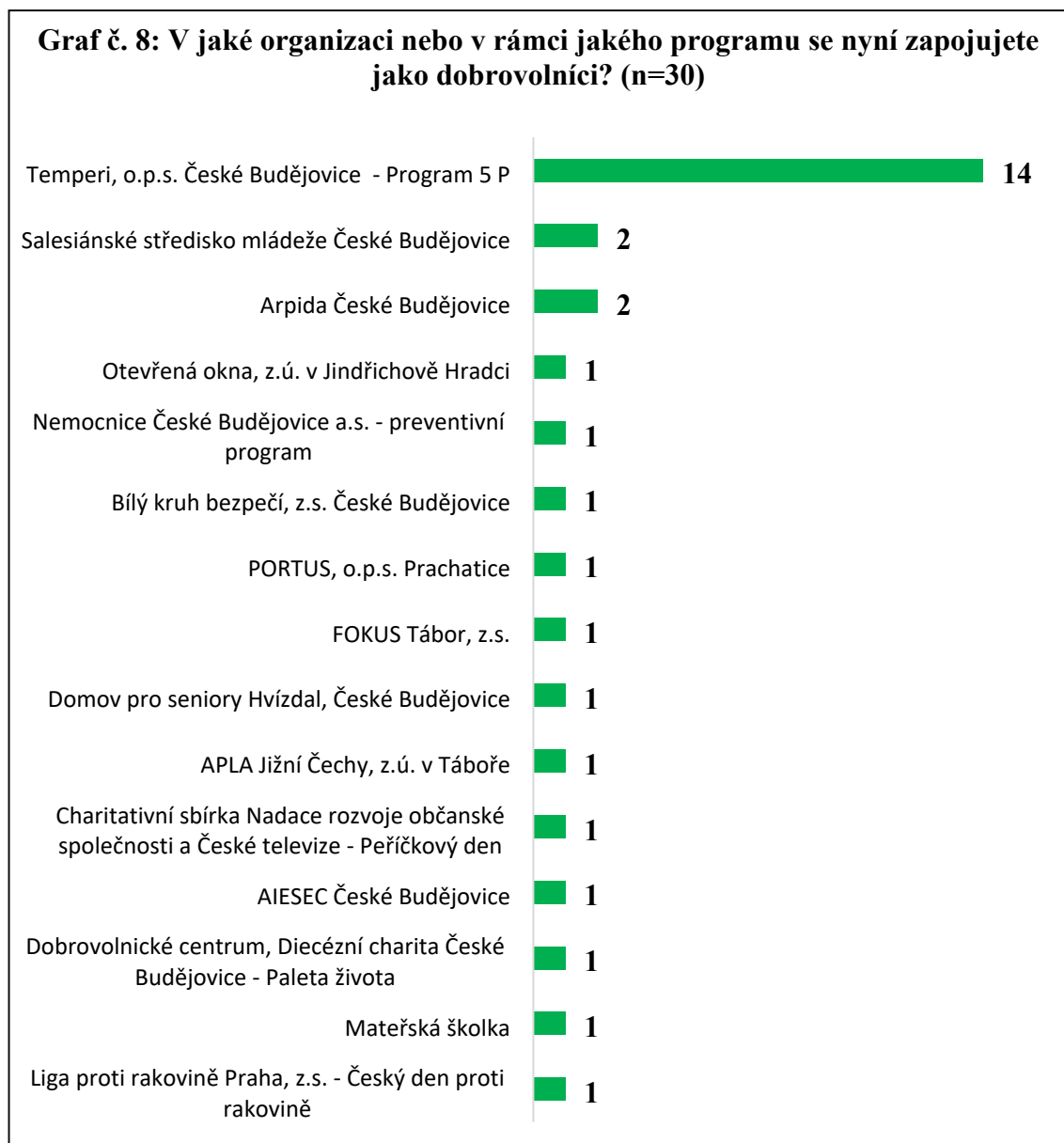
Otázka č. 7: V oblasti dobrovolnictví se převážně zapojujete?

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 7 zobrazuje, jak často se respondenti zapojují do dobrovolnické činnosti. Větší podíl respondentů se v oblasti dobrovolnictví zapojuje „dlouhodobě“. Takto odpovědělo 24 respondentů (80 %). Naopak počet respondentů, kteří vybrali odpověď, že se v oblasti dobrovolnictví zapojují „jednorázově“, připadá na 20 % výzkumu (6 respondentů).

Otázka č. 8: V jaké organizaci nebo v rámci jakého programu se nyní zapojujete jako dobrovolník?

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 8 zobrazuje organizace nebo programy, ve kterých se respondenti nyní zapojují jako dobrovolníci. Z grafu je patrné, že největší zastoupení má „Program 5 P (Temperi, o.p.s. České Budějovice)“, který vyplnilo celkem 14 respondentů (47 %). Dále „Salesiánské středisko mládeže České Budějovice“, které vyplnili 2 respondenti a „Arpidu v Českých Budějovicích, kterou vyplnili také 2 respondenti.

Dalšími vyplněnými organizacemi jsou: „Otevřená okna, z.ú. v Jindřichově Hradci“, kterou vyplnil 1 respondent, „Nemocnice České Budějovice a.s.- preventivní program“, který vyplnil 1 respondent, „Bílý kruh bezpečí, z.s. České Budějovice“, který vyplnil 1 respondent, „PORTUS, o.p.s. Prachatice“, který vyplnil 1 respondent, „FOKUS Tábor, z.s.“, který vyplnil 1 respondent, „Domov pro seniory Hvízdal České Budějovice“, který vyplnil 1 respondent, „APLA Jižní Čechy, z.ú. v Táboře“, kterou vyplnil 1 respondent, „Charitativní sbírka Nadace rozvoje občanské společnosti a České televize – Peříčkovy den“, kterou vyplnil 1 respondent, „AIESEC České Budějovice“, kterou vyplnil 1 respondent, „Dobrovolnické centrum, Diecézní charita České Budějovice – Paleta života“, které vyplnil 1 respondent, „Materská školka“, kterou vyplnil 1 respondent a „Liga proti rakovině Praha, z.s. – Český den proti rakovině“, který také vyplnil 1 respondent.

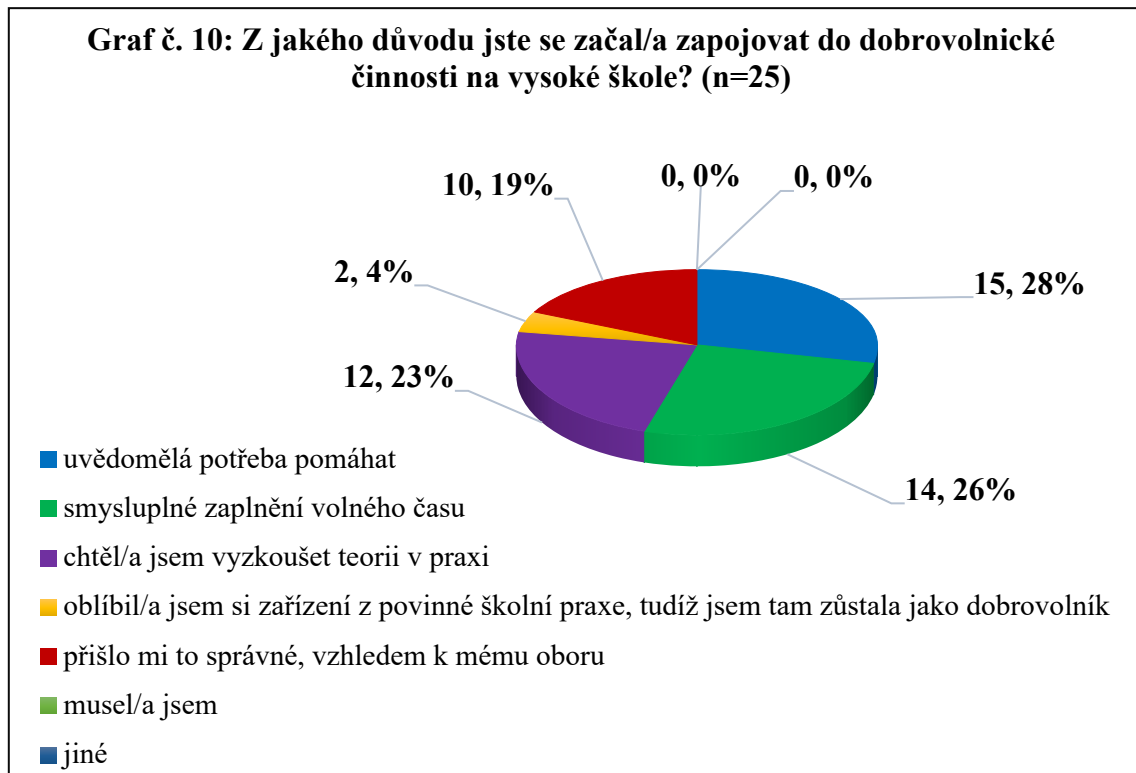
Otázka č. 9: Kdy jste se začal/a zapojovat do dobrovolnické činnosti?

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 9 znázorňuje rozdělení respondentů podle toho, kdy se začali zapojovat do dobrovolnické činnosti. Větší část respondentů se začala zapojovat „na vysoké škole“. Takto odpovědělo 25 respondentů (83 %). Menší část tvoří respondenti, kteří se do dobrovolnické činnosti začali zapojovat již „na střední škole“. Těchto respondentů bylo 5 (17 %). Možnost „jiné“ nikdo z respondentů nevybral.

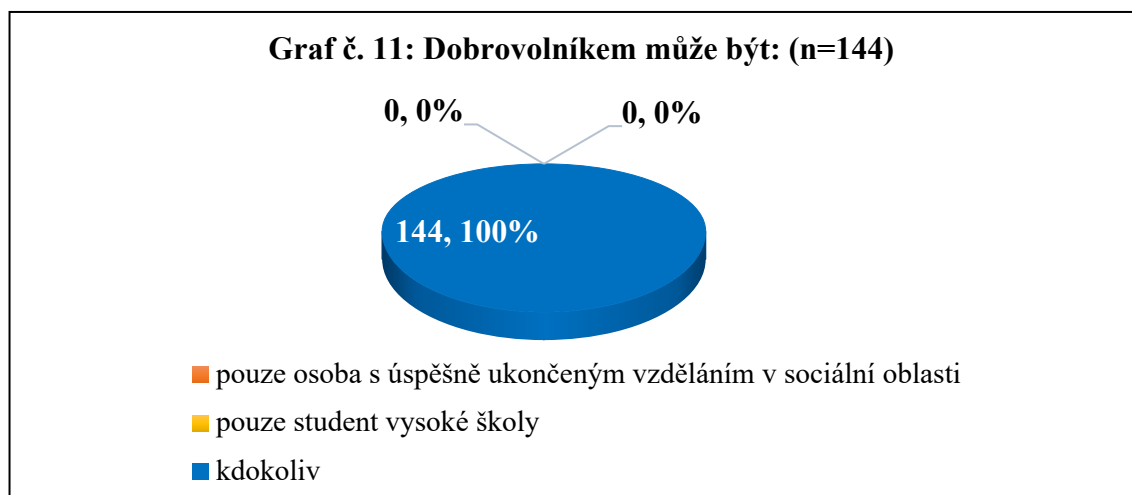
Otázka č. 10: Z jakého důvodu jste se začal/a zapojovat do dobrovolnické činnosti na vysoké škole?

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 10 znázorňuje možnosti, jež vybrali respondenti, kterými udávají, z jakého důvodu se zapojili do dobrovolnické činnosti na vysoké škole. Na tuto otázku celkem odpovědělo 25 respondentů, ale jelikož studenti měli možnost vybrat u této otázky více možností, celkový počet u odpovědí je vyšší. Nejvíce dotazovaných respondentů se začalo zapojovat do dobrovolnické činnosti na vysoké škole kvůli „uvědomělé potřebě pomáhat“. Takto odpovědělo 15 respondentů (28 %). Dalším důvodem respondentů bylo „smysluplné zaplnění volného času“, přičemž takto odpovědělo 14 respondentů (26 %). Dalších 12 respondentů (23 %) „chtělo vyzkoušet teorii v praxi“. Jiným 10 respondentům (19 %) „přišlo správné, vzhledem k jejich oboru,“ zapojit se do dobrovolnické činnosti na vysoké škole. Celkem 2 respondenti (4 %) „si oblíbili zařízení z povinné školní praxe“, tudíž tam zůstali jako dobrovolníci. Poslední dvě možnosti, kterými jsou: „musel/a jsem“ a možnost „jiné“ nevybral nikdo z respondentů.

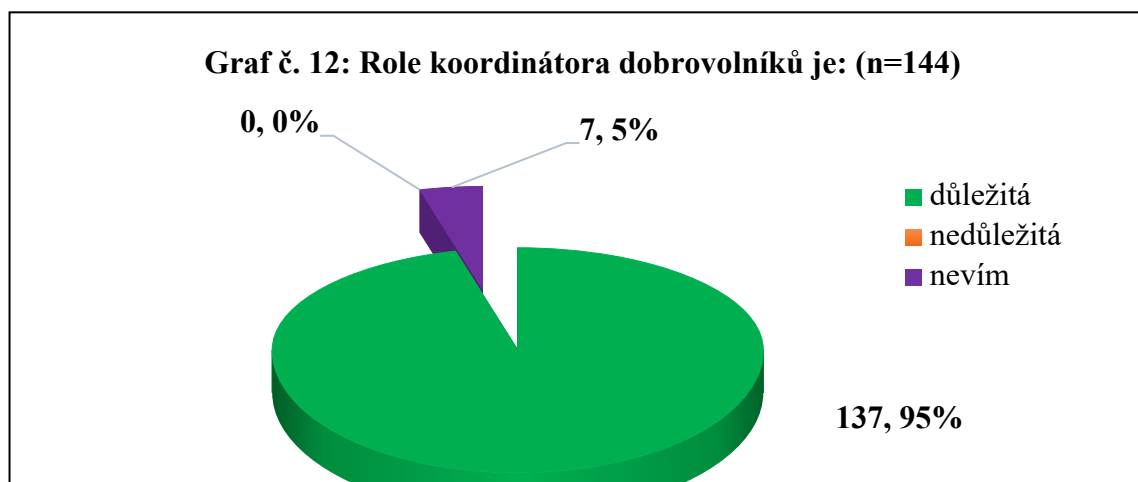
Otázka č. 11: Kdo může být dobrovolníkem?

Zdroj: Vlastní výzkum

Celkový počet respondentů (144) odpověděli možnost: „kdokoliv“. Tato možnost je správná odpověď, tudíž je u otázky č. 11 100% úspěšnost.

Otázka č. 12: Role koordinátora dobrovolníků je podle Vás?

Zdroj: Vlastní výzkum

Většina dotazujících si myslí, že role koordinátora dobrovolníků je důležitá. 137 (95 %) studentů odpovědělo na otázku č. 5 správně. Avšak 7 (5 %) studentů neví, zda je role koordinátora dobrovolníků důležitá. Dobrou zprávou však je, že nikdo z respondentů si nemyslí, že role koordinátora dobrovolníků je nedůležitá.

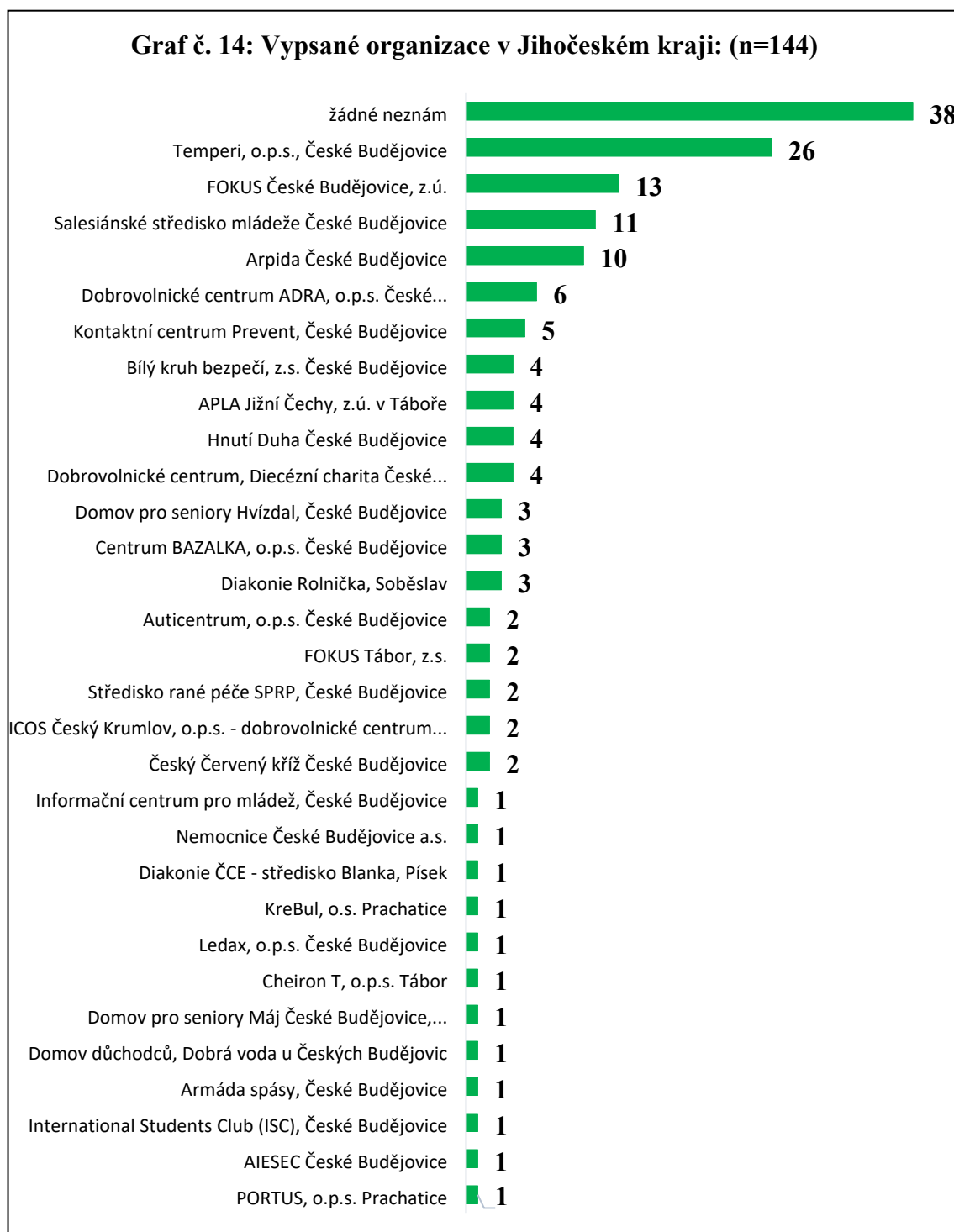
Otázka č. 13: Znáte nějaké organizace v Jihočeském kraji, které zprostředkovávají dobrovolnickou činnost?

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 13 vypovídá o tom, že větší část dotazovaných zná alespoň jednu organizaci v Jihočeském kraji, která zprostředkovává dobrovolnickou činnost. Jejich počet připadá na 106 studentů, což je z celkového počtu dotazovaných 74 %. Naopak těch, kteří vybrali druhou možnost, tzn. že neznají žádnou organizaci v Jihočeském kraji, která zprostředkovává dobrovolnickou činnost, bylo 38 (26 %).

Otázka č. 14: Vypište, jaké organizace v Jihočeském kraji, které zprostředkovávají dobrovolnickou činnost, znáte?

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 14 znázorňuje respondenty vypsané organizace v Jihočeském kraji, které zprostředkovávají dobrovolnickou činnost. Celkový počet je 144 respondentů. Avšak respondenti měli u této otázky možnost vypsát více odpovědí, tudíž je konečný počet odpovědí vyšší. Největší počet studentů (38) však odpovědělo, že žádné tyto organizace neznají.

Nejvíce zastoupenou organizací, která zprostředkovává dobrovolnickou činnost, je organizace „Temperi, o.p.s., České Budějovice“ s počtem 26 studentů. Dalšími studenty známými organizacemi jsou: „FOKUS České Budějovice, z.ú.“, jež vyplnilo celkem 13 respondentů. Dále „Salesiánské středisko mládeže České Budějovice“ vyplnilo 11 respondentů, „Arpida České Budějovice“ vyplnilo 10 respondentů, „Dobrovolnické centrum ADRA, o.p.s. České Budějovice“ vyplnilo 6 respondentů, „Kontaktní centrum Prevent České Budějovice“ vyplnilo 5 respondentů, „Bílý kruh bezpečí, z.s. České Budějovice“ vyplnilo 4 respondentů, „APLA Jižní Čechy, z.ú. v Táboře“ vyplnili 4 respondenti, „Hnutí Duha České Budějovice“ vyplnili 4 respondenti, „Dobrovolnické centrum, Diecézní charita České Budějovice“ vyplnili 4 respondenti, „Domov pro seniory Hvízdal, České Budějovice“ vyplnili 3 respondenti, „Centrum BAZALKA, o.p.s. České Budějovice“ vyplnili 3 respondenti, „Diakonie Rolnička, Soběslav“ vyplnili 3 respondenti, „Auticentrum, o.p.s. České Budějovice“ vyplnili 2 respondenti, „FOKUS Tábor, z.s.“ vyplnili 2 respondenti, „Středisko rané péče SPRP, České Budějovice“ vyplnili 2 respondenti, „ICOS Český Krumlov, o.p.s. - dobrovolnické centrum Český Krumlov“ vyplnili 2 respondenti, „Český Červený kříž České Budějovice“ vyplnili 2 respondenti, „Informační centrum pro mládež, České Budějovice“ vyplnil 1 respondent, „Nemocnice České Budějovice a.s.“ vyplnil 1 respondent, „Diakonie ČCE - středisko Blanka, Písek“ vyplnil 1 respondent, „KreBul, o.s. Prachatice“ vyplnil 1 respondent, „Ledax, o.p.s. České Budějovice“ vyplnil 1 respondent, „Cheiron T, o.p.s. Tábor“ vyplnil 1 respondent, „Domov pro seniory Máj České Budějovice, příspěvková organizace“ vyplnil 1 respondent, „Domov důchodců, Dobrá voda u Českých Budějovic“ vyplnil 1 respondent, „Armáda spásy, České Budějovice“ vyplnil 1 respondent, „International Students Club (ISC), České Budějovice“ vyplnil 1 respondent, „AIESEC České Budějovice“ vyplnil 1 respondent a „PORTUS, o.p.s. Prachatice“ vyplnil také 1 respondent.

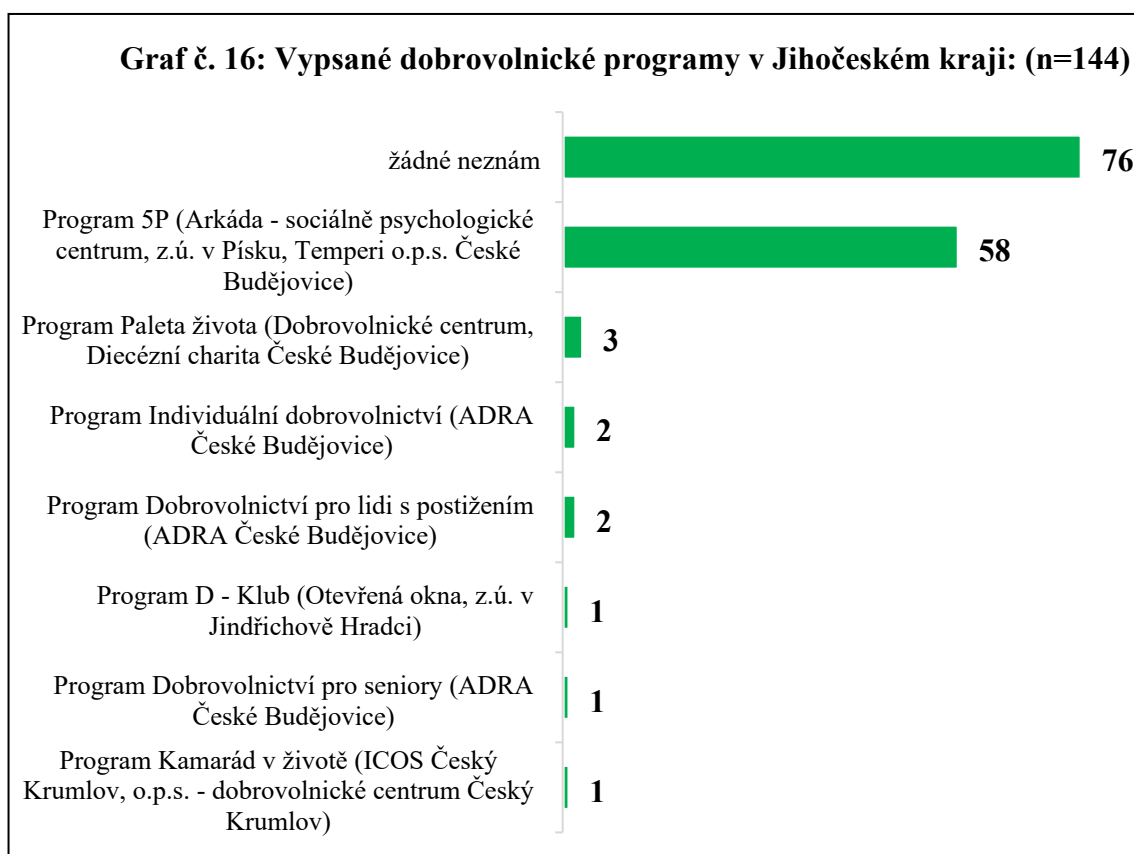
Otázka č. 15: Znáte nějaké dobrovolnické programy v Jihočeském kraji?

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 15 znázorňuje procentuální podíl respondentů, kteří znají nějaké dobrovolnické programy v Jihočeském kraji a naopak těch, kteří žádné neznají. Více než polovinu (55 %) s počtem 79 odpovědí tvoří studenti, kteří neznají žádný dobrovolnický program. Naopak 65 studujících zná alespoň jeden dobrovolnický program, což je 45 % z celkového počtu.

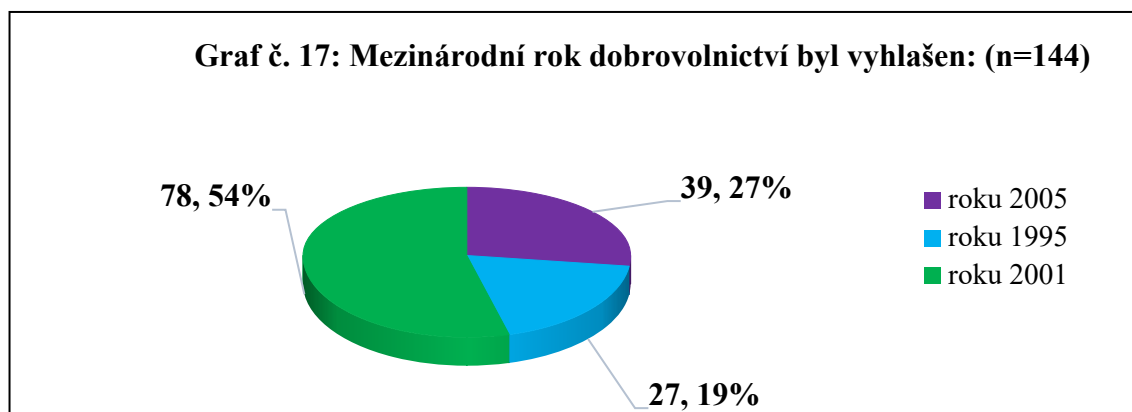
Otázka č. 16: Vypište, které dobrovolnické programy v Jihočeském kraji znáte?

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 16 zobrazuje rozdělení dobrovolnických programů v Jihočeském kraji, které respondenti v dotazníku uvedli. Celkový počet bylo 144 respondentů. Avšak u této otázky měli respondenti možnost vypsát více možností, tudíž je konečný počet odpovědí vyšší. Největší počet respondentů (76) uvedlo, že žádný dobrovolnický program v Jihočeském kraji neznají. Naopak velice známým dobrovolnickým programem vypsáným respondenty je „Program 5 P (Arkáda – sociálně psychologické centrum, z.ú. v Písku, Temperi, o.p.s. České Budějovice)“. Dalšími uvedenými programy jsou: „Program Paleta života (Dobrovolnické centrum, Diecézní charita České Budějovice)“ vyplněný 3 respondenty, „Program Individuální dobrovolnictví (ADRA České Budějovice)“ vyplněný 2 respondenty, „Program Dobrovolnictví pro lidi s postižením (ADRA České Budějovice)“ vyplněný 2 respondenty, „Program D - Klub (Otevřená okna, z.ú. v Jindřichově Hradci)“ vyplněný 1 respondentem, „Program Dobrovolnictví pro seniory (ADRA České Budějovice)“ vyplněný 1 respondentem a „Program Kamarád v životě (ICOS Český Krumlov, o.p.s. - dobrovolnické centrum Český Krumlov)“ vyplněný 1 respondentem.

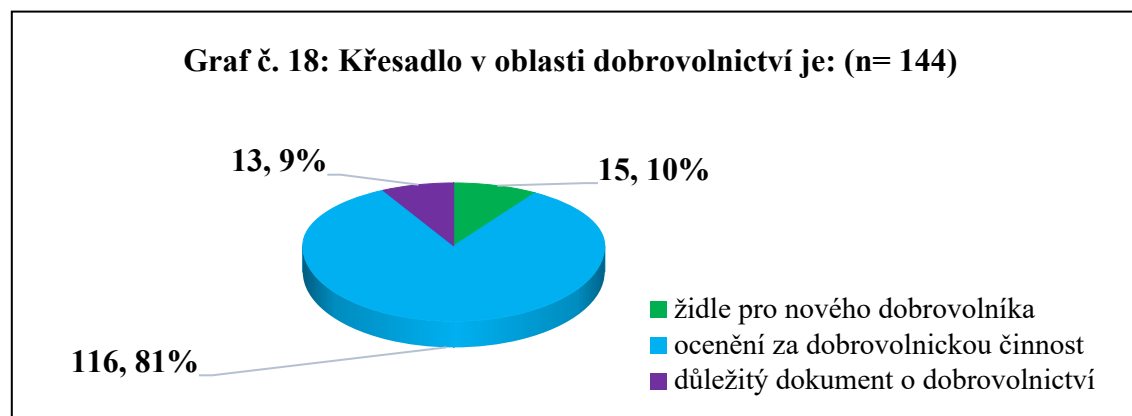
Otázka č. 17: Mezinárodní rok dobrovolnictví byl vyhlášen:

Zdroj: Vlastní výzkum

Správnou odpovědí na tuto otázku je, že mezinárodní rok dobrovolnictví byl vyhlášen roku 2001. Takto odpovědělo 78 studentů, což je 54 % z celkového výzkumu. Dále 39 studentů (27 %) si myslí, že správná odpověď je „roku 2005“ a 27 studentů (19 %) má za to, že mezinárodní rok dobrovolnictví byl datován „roku 1995“.

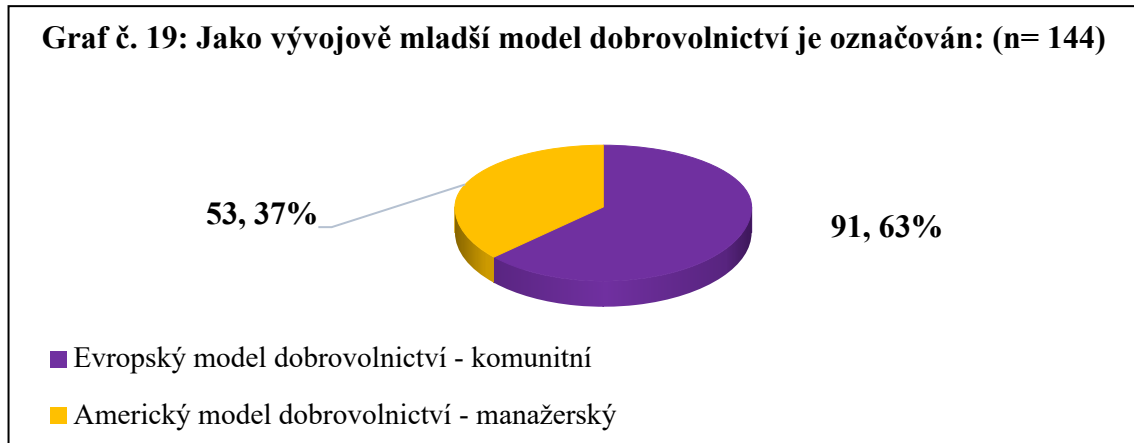
Otázka č. 18: Křesadlo v oblasti dobrovolnictví je:

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 18 vypovídá o tom, že 116 studentů (81 %) dobře zaškrtno, že Křesadlo v oblasti dobrovolnictví je „ocenění za dobrovolnickou činnost“. Další část grafu představuje 15 studentů (10 %), jež si myslí, že Křesadlo je „židle pro nového dobrovolníka“ a 13 studentů (9 %) vybralo možnost, že Křesadlo je „důležitý dokument o dobrovolnictví“.

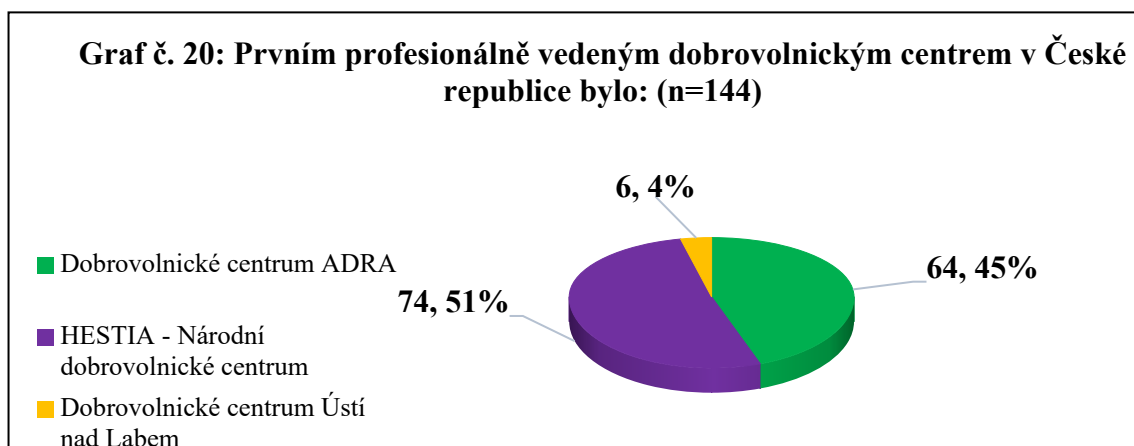
Otázka č. 19: Který z modelů dobrovolnictví je z hlediska časového vymezení označován jako vývojově mladší?

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 19 rozděluje respondenty na dvě skupiny. První skupinou je 91 studentů (63 %), kteří odpověděli správně na otázku č. 12 tím, že si myslí, že evropský (neboli komunitní) model dobrovolnictví je z hlediska časového vymezení označován jako vývojově mladší. Druhou skupinou je 53 studentů (37 %), kteří odpověděli na otázku č. 12 špatně tím, že si myslí, že americký (neboli manažerský) model dobrovolnictví je z hlediska časového vymezení označován jako vývojově mladší.

Otázka č. 20: Prvním profesionálně vedeným dobrovolnickým centrem v České republice bylo?

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 20 znázorňuje 51 % úspěšnost, jelikož správně na tuto otázku odpovědělo 74 respondentů. Prvním profesionálně vedeným dobrovolnickým centrem v České republice tedy byla „HESTIA – národní dobrovolnické centrum“. Naopak špatně odpovědělo 64 respondentů (45 %) s odpovědí „Dobrovolnické centrum ADRA“ a dále 6 respondentů zvolilo také nesprávnou odpověď „Dobrovolnické centrum Ústí nad Labem“.

Otázka č. 21: Dobrovolnictví, kterému se dobrovolník obvykle věnuje v zahraničí, se nazývá?

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 21 zobrazuje, že na tuto otázku správně odpovědělo 62 respondentů (43 %), jelikož dobrovolnictví, kterému se dobrovolník obvykle věnuje v zahraničí, se nazývá „dobrovolná služba“. Naopak nesprávnou možnost „dobrovolnictví vzájemně prospěšné“ zaškrtnulo 44 respondentů (31 %). Další nesprávnou odpověď „dobrovolnictví veřejně prospěšné“ vybralo 25 respondentů (17 %) a poslední chybnou odpovědí byla „sousedská výpomoc“, kterou zaškrtnulo 13 respondentů (9 %).

Otázka č. 22: Organizované dobrovolnictví se jinak nazývá?

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 22 představuje 91 % úspěšnost, přičemž správně na otázku č. 15 odpovědělo 131 respondentů tím, že organizované dobrovolnictví se jinak nazývá „formální dobrovolnictví“. Naopak nesprávně odpovědělo 13 respondentů (9 %) odpovědí „neformální dobrovolnictví“.

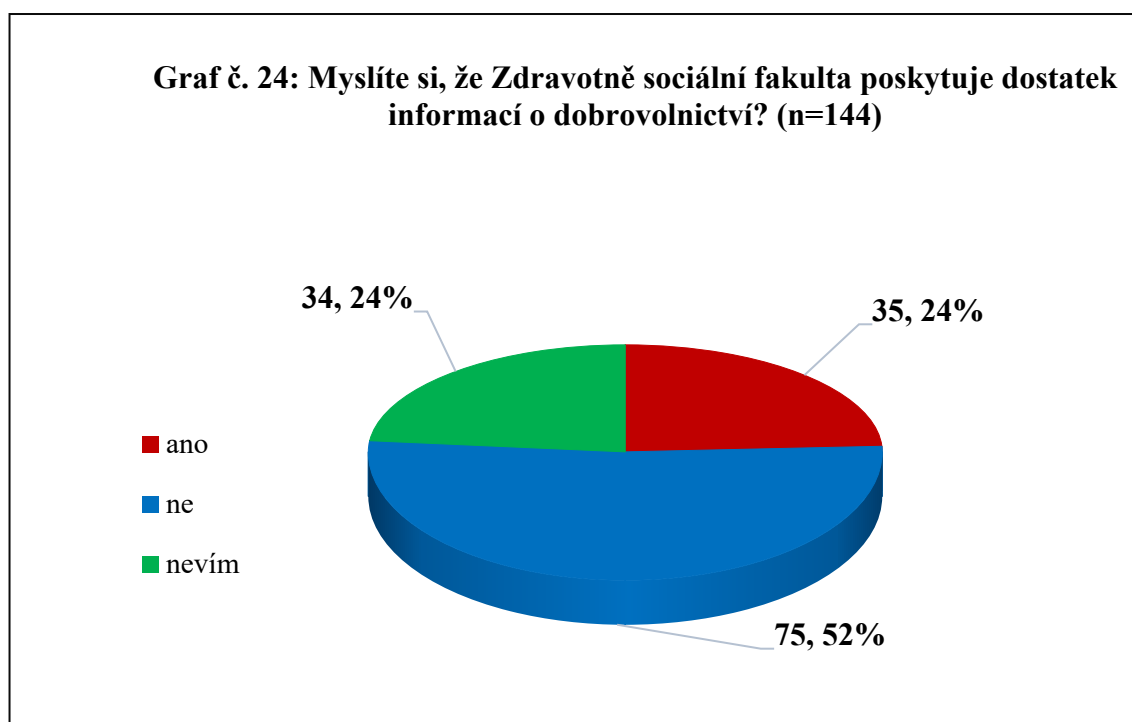
Otázka č. 23: Valné shromáždění Organizace spojených národů určilo mezinárodní den dobrovolníků (kde je smyslem si připomenout, že dobrovolníci po celém světě vykonávají důležitou a záslužnou činnost) na?

Zdroj: Vlastní výzkum

Valné shromáždění Organizace spojených národů určilo mezinárodní den dobrovolníků (kde je smyslem si připomenout, že dobrovolníci po celém světě vykonávají důležitou a záslužnou činnost) na „5. prosince“. Takto správně odpovědělo 71 respondentů (49 %). Naopak nesprávnou odpověď vybralo 41 respondentů, kteří zvolili odpověď „6. září“. Poslední skupina respondentů s počtem 32 (22 %) také nezvolila správnou možnost, jelikož vybrala odpověď „7. července“.

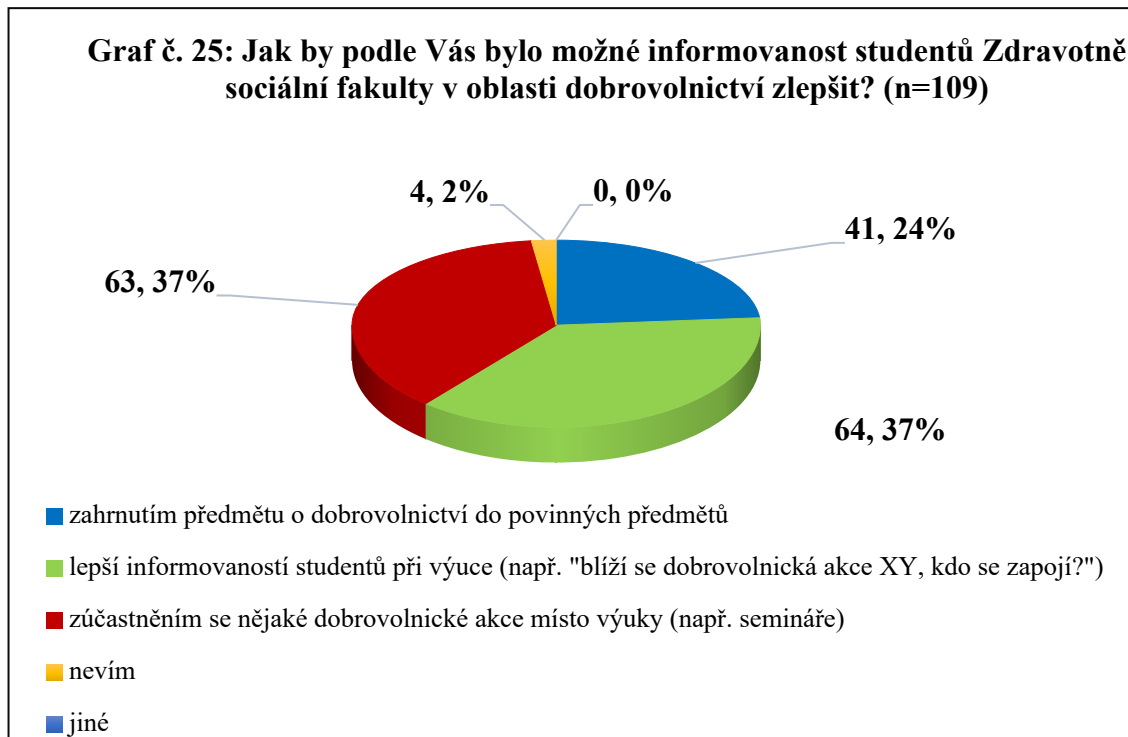
Otázka č. 24: Myslíte si, že Zdravotně sociální fakulta poskytuje dostatek informací o dobrovolnictví?

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 24 znázorňuje, že 75 respondentů (52 %) si myslí, že Zdravotně sociální fakulta neposkytuje dostatek informací o dobrovolnictví. Naopak 35 respondentů (24 %) si myslí, opak. A poslední skupinou je 34 respondentů (24 %), kteří nevědí, zda Zdravotně sociální fakulta poskytuje dostatek informací o dobrovolnictví.

Otázka č. 25: Jak by podle Vás bylo možné informovanost studentů Zdravotně sociální fakulty v oblasti dobrovolnictví zlepšit?

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 25 znázorňuje možnosti, jež vybrali respondenti, kterými by bylo možné informovanost studentů ZSF v oblasti dobrovolnictví zlepšit. Celkový počet respondentů byl 109 (jelikož odpovídali jen ti, kteří na předchozí otázku odpověděli odpověď „ne“ nebo „nevím“), ale jelikož studenti měli možnost vybrat u této otázky více možností, celkový počet u odpovědí je vyšší. Nejvíce dotazovaných respondentů si myslí, že by bylo možné informovanost studentů ZSF v oblasti dobrovolnictví zlepšit „lepší informovaností studentů při výuce (např. „blíží se dobrovolnická akce XY, kdo se připojí?““. Tohoto názoru je 64 respondentů (37 %). Nepatrně méně respondentů si myslí, že by se informovanost mohla zlepšit „zúčastněním se nějaké dobrovolnické akce místo výuky (např. semináře), což si myslí 63 respondentů (37 %). Další možností zlepšení informovanosti je „zahrnutím předmětu o dobrovolnictví do povinných předmětů“, kdy tuto možnost vybralo celkem 41 respondentů (24 %). Čtyři respondenti (2 %) neví, jak by informovanost bylo možné zlepšit, a nikoho nenapadl jiný způsob zlepšení informovanosti studentů.

4.2. Statistické zpracování hypotéz

Otestování hypotéz proběhlo pomocí statistického programu IBM SPSS. Hladina významnosti byla stanovena na $\alpha = 95\%$. Jelikož zastoupení respondentů z jednotlivých studijních oborů bylo nerovnoměrné, data byla prostřednictvím programu vyvážena.

H1: Existuje statisticky významný rozdíl v informovanosti studentů Zdravotně sociální fakulty o dobrovolnické činnosti dle oboru studia.

H1 byla otestována pomocí T-testu. První skupinu představovali studenti oboru Sociální práce ve veřejné správě a druhou studenti Rehabilitační-psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory. Průměr u první skupiny činil 1,91 (std. 0,456) a u druhé 1,76 (std. 0,477). Dosažená hladina významnosti činila $p=0,031$ a výsledek testu $t=2,175$ (2,172), viz tabulka 1 níže. Z toho vyplývá, že byl nalezen statisticky významný rozdíl v informovanosti studentů o dobrovolnické činnosti dle oboru studia. Na základě toho je zamítnuta H_0 a přijata H_A .

Tabulka č. 1 – Výsledek T-testu pro H1

		t-test for Equality of Means				
		T	Df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference
informovanost	Equal variances assumed	2,175	188	,031	,147	,068
	Equal variances not assumed	2,172	185,786	,031	,147	,068

Zdroj: Vlastní výzkum

Kontingenční tabulka č. 1 – Informovanost studentů ohledně dobrovolnictví podle oboru studia

Kontingenční tabulka č. 1

		obor		Celkem
		Sociální práce ve veřejné správě	Rehabilitační- psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory	
informovanost	dobrá informovanost	15	24	39
	průměrná informovanost	77	66	143
	špatná informovanost	6	2	8
Celkem		98	92	190

Zdroj: Vlastní výzkum

Kontingenční tabulka č. 1 znázorňuje míru informovanosti u studentů ZSF dle oboru studia. Obor Sociální práce ve veřejné správě byl zastoupen 15 respondenty, kteří svými znalostmi v oblasti dobrovolnictví dosáhli „dobré informovanosti“, dále 77 respondenty, kteří byli zařazeni do skupiny „průměrně informovaných“ a 6 respondenty, kteří byli z hlediska výzkumu obodováni „špatnou informovaností“. Naopak obor Rehabilitační- psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory byl zastoupen 24 respondenty, kteří svými znalostmi v oblasti dobrovolnictví dosáhli „dobré informovanosti“, dále 66 respondenty, kteří byli zařazeni do skupiny „průměrně informovaných“ a 2 respondenty, kteří byli z hlediska výzkumu obodováni „špatnou informovaností“. Celkově má v oblasti dobrovolnictví dobrou informovanost 39 respondentů, průměrnou informovanost má 143 respondentů a špatnou informovanost 8 respondentů.

H2: Existuje statisticky významný rozdíl v aktivitě studentů Zdravotně sociální fakulty v dobrovolnické činnosti dle oboru studia.

H2 byla taktéž otestována pomocí T-testu. Kde testované skupiny představovali studenti oborů Sociální práce ve veřejné správě a Rehabilitační-psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory. U první skupiny průměr činil 2,87 (std. 1,071) a u druhé 2,96 (std. 1,068). Dosažená hladina u této hypotézy činila $p=0,566$ a výsledek testu $t=-0,574$ viz tabulka 2 níže. Z toho vyplývá, že nebyl nalezen statisticky významný rozdíl v zapojování se do dobrovolnické činnosti. Na základě toho je H_0 přijata.

Tabulka č. 2 – Výsledek T-testu pro H2

		t-test for Equality of Means				
		T	Df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference
aktivita	Equal variances assumed	-,574	188	,566	-,089	,155
	Equal variances not assumed	-,574	187,307	,566	-,089	,155

Zdroj: Vlastní výzkum

Kontingenční tabulka č. 2 – Aktivita studentů v rámci dobrovolnické činnosti dle oboru studia

Kontingenční tabulka č. 2

		obor		Celkem
		Sociální práce ve veřejné správě	Rehabilitační- psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory	
aktivita	vysoká aktivita	21	18	39
	nízká aktivita	48	42	90
	žádná aktivita	29	32	61
Celkem		98	92	190

Zdroj: Vlastní výzkum

Kontingenční tabulka č. 2 znázorňuje velikost aktivity studentů ZSF v rámci dobrovolnické činnosti dle oboru studia. Obor Sociální práce ve veřejné správě je zastoupen 21 respondenty, kteří se řadí do skupiny s „vysokou aktivitou“ v rámci dobrovolnické činnosti, dále 48 respondenty, kteří zastupují skupinu s „nízkou aktivitou“ a 29 respondenty, kteří jsou zařazeni do skupiny s „žádnou aktivitou“. Naopak obor Rehabilitační-psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory je zastoupen 18 respondenty, kteří se řadí do skupiny s „vysokou aktivitou“ v rámci dobrovolnické činnosti, dále 42 respondenty, kteří zastupují skupinu s „nízkou aktivitou“ a 32 respondenty, kteří jsou zařazeni do skupiny s „žádnou aktivitou“. Celkově se v oblasti dobrovolnictví hodně zapojuje 39 respondentů, méně se zapojuje 90 respondentů a 61 respondentů se v oblasti dobrovolnictví nezapojuje vůbec.

H3: Na informovanost studentů o dobrovolnické činnosti má vliv ročník studia.

Pro otestování H3 byla využita Pearson Correlation. Testován byl vliv ročníku studia na informovanost studentů ohledně dobrovolnické činnosti. Dosažená hladina významnosti činila $p=0,043$ a výsledek testu $r=0,147$. Byl nalezen statisticky významný vliv ročníku studia na informovanost studentů. Na základě toho je H_0 zamítnuta a přijata H_A .

Tabulka 3 – Výsledek testu pro H3

		ročník	informovanost
ročník	Pearson Correlation	1	,147*
	Sig. (2-tailed)		,043
	N	190	190
informovanost	Pearson Correlation	,147*	1
	Sig. (2-tailed)	,043	
	N	190	190

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Zdroj: Vlastní výzkum

Kontingenční tabulka č. 3 – Vliv ročníku studia na informovanost studentů

Kontingenční tabulka č. 3

		informovanost			Celkem
		dobrá	průměrná	špatná	
ročník	1. ročník	13	25	1	39
	2. ročník	7	32	2	41
	3. ročník	5	32	3	40
	4. ročník	3	19	1	23
	5. ročník	0	1	0	1
Celkem		28	109	7	144

Zdroj: Vlastní výzkum

Kontingenční tabulka č. 3 znázorňuje vliv ročníku studia na informovanost studentů o dobrovolnické činnosti. Z výsledků je patrné, že nejvíce zastoupenou úrovní informovanosti byla průměrná informovanost. Avšak jsou zde rozdíly v rámci ročníků. Z počtu 39 respondentů v prvním ročníku jich 13 dosáhlo dobré informovanosti, 25 průměrné a jeden špatné. Ve druhém ročníku z celkového počtu 41 respondentů 7 nich byli obodováni dobrou informovaností, 32 průměrnou a 2 špatnou. Ve třetím ročníku z počtu 40 respondentů bylo 5 z nich obodováno dobrou informovaností, 32 průměrnou a 3 špatnou. Ve čtvrtém ročníku z počtu 23 respondentů 3 z nich dosáhli dobré informovanosti, 19 průměrné a 1 špatné a v pátém ročníku byl účasten 1 respondent, který dosáhl průměrné informovanosti. Z toho vyplývá, že byl nalezen statisticky významný rozdíl vliv ročníku studia na informovanost studentů.

5 Diskuze

Dobrovolnictví je důležitou, záslužnou a upřímnou činností, která je vykonávána ve prospěch těch, kdo ji potřebuje. Tato činnost vypovídá o dobrovolnických hodnotách, utužuje mezilidské vztahy a je dobrým zdrojem zkušeností a dovedností. Jak uvádí Tošner a Sozanská (2006), dobrovolnictví není obětí, ale je přirozeným projevem lidské zralosti.

Teoretická část této práce je zaměřena především na vysvětlení pojmů jako je dobrovolnictví a dobrovolník. Dále je v ní obsaženo dělení dobrovolnictví ze všech různých úhlů pohledu. Teoretická část se také zaměřuje na dobrovolnictví v oblasti sociální práce, přičemž jsou zde zmíněny organizace a služby, kde je možné se jako dobrovolník zapojit.

Praktická část této práce vychází z kvantitativního výzkumu metodou dotazování a technikou vlastního dotazníku, ve kterém jsou znázorněny konkrétní výsledky výzkumu pomocí grafů, jež jsou následně popsány vysvětlivkami pod nimi. Reprezentativní vzorek představoval 203 respondentů a respondentek z oborů Sociální práce ve veřejné správě a Rehabilitační-psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory. U obou oborů šlo o prezenční formu studia, přičemž návratnost činila 71 %. Vybrala jsem si záměrně dva příbuzné obory v oblasti sociální práce na Zdravotně sociální fakultě, jelikož mě zajímalo, který z těchto dvou oborů je více informován o dobrovolnictví a zapojován do dobrovolnické činnosti. Cílem bakalářské práce bylo zjistit, v jaké míře je rozšířena dobrovolnická činnost v oblasti sociální práce mezi studenty Zdravotně sociální fakulty. Někteří respondenti měli k dispozici dotazník v tištěné podobě, jiní v online verzi (podle preferencí). Dotazník se skládal z 25 otázek, přičemž byl rozdělen na informační část (pohlaví, obor, ročník), na aktivitu respondentů v dobrovolnické činnosti a na informovanost respondentů o dobrovolnictví.

Otázka č. 1 zjišťovala pohlaví respondentů, přičemž tato otázka byla pouze orientační, jelikož v těchto dvou oborech se vyskytuje obrovský nepoměr mužů a žen. Dotazník vyplnilo 137 žen a 7 mužů, což znamená, že muži byli ve výzkumu zastoupeni pouze 5 %. Naopak tato otázka mohla způsobit snížení úrovně anonymity, jelikož v jednom ročníku studuje např. pouze jeden muž, tudíž je snadno dohledatelné, o koho se jedná. Z tohoto důvodu anonymita značně klesá a pravdivost výsledků se může měnit kvůli strachu z konfrontace. Další otázky zjišťovaly obor a ročník respondentů, přičemž tyto otázky podstatně sloužily k rozdělení respondentů ve výzkumu.

Druhá část dotazníku se zabývala aktivitou respondentů v dobrovolnické činnosti. Zajímalo mě, jak často se respondenti zapojují jako dobrovolníci. Otázka č. 4 zněla: *By/a jste někdy součástí nějaké dobrovolnické činnosti?* U této otázky je pozitivní, že většina respondentů byla alespoň jednou součástí nějaké dobrovolnické činnosti. Takto odpovědělo 99 respondentů (69 %). Naopak 46 respondentů (32 %) odpovědělo, že nikdy nebyli účastní žádných dobrovolnických činností, což je poměrně vysoký počet na to, že respondenti studují obory pomáhajících profesí. Tím netvrdím, že by se každý musel dobrovolnické činnosti účastnit, je to každého svobodné rozhodnutí, jen si myslím, že dobrovolnictví je s těmito obory úzce spojeno. Dobrovolníci mohou plnit v sociálních službách důležitou úlohu tím, že mohou být například osobou, která není zaměstnancem, ale zároveň může být klientovi blíže nejen např. věkově, ale i povahově v rámci společných zájmů, jak uvádí Hestia o. s. (2012).

Radikálně jiné výsledky jsou u otázky č. 5: *Jste nyní dobrovolníkem?* Přičemž většina respondentů odpověděla, že nyní dobrovolníky nejsou. Takto odpovědělo 114 respondentů (79 %), což je opravdu velký počet. Pouze 30 (21 %) respondentů současně funguje jako dobrovolníci. Většina z těchto 30 respondentů se v oblasti dobrovolnictví zapojuje převážně dlouhodobě (24 respondentů, 80 %), což znamená, že je tato pomoc poskytována pravidelně a opakovaně například dvě hodiny dvakrát týdně po dobu jednoho roku, jak uvádí Tošner a Sozanská (2006). Respondenti se nejvíce zapojují v oblasti sociální práce (27 respondentů, 90 %). Jak píše Vernerová a Sitárová (2010), nejvíce se u nás dobrovolníci zapojují do zdravotně sociální oblasti, což potvrzují výsledky výzkumu, a zároveň je toto zaměření u sociálních oborů předvídatelné. Bohužel ale celková míra dobrovolnictví u vysokoškolských studentů podstatně klesá (Dote et al., 2006). Studenti středních a vysokých škol dnes s menší pravděpodobností dobrovolně poskytují pomoc druhým než před 15 lety a dobrovolnictví v každé věkové skupině od roku 2005 pokleslo (Mlčák, 2011).

Na předchozí otázku navazuje otázka č. 8: *V jaké organizaci nebo v rámci jakého programu se nyní zapojujete jako dobrovolník?* Zajímavé je, že skoro polovina respondentů odpověděla, že se zapojuje jako dobrovolník do Programu 5 P v organizaci Temperi, o.p.s. České Budějovice. To znamená, že o této organizaci mají studenti Zdravotně sociální fakulty větší povědomí, které pravděpodobně získali na vysoké škole, jelikož studenti vysokých škol pocházejí z různých měst. Může to být dáno tím, že tito

studenti preferují i práci s dětmi, přičemž tento dobrovolnický program je založen na několika základních principech: péči, prevenci, podpoře, přátelství a pomoci, jak uvádí Šimková (2011). Dobrovolnickou činnost obecně nejvíce vykonávají studenti. Na Jihočeské univerzitě se dobrovolnické činnosti věnují především studenti Teologické fakulty a Zdravotně sociální fakulty, kteří tím, podle Breichové (2014), získávají praktické zkušenosti a ověřují si své teoretické znalosti z výuky. Podle Handy et al. (2010) slouží dobrovolnictví vysokoškolské studentské populace k motivaci a ke zvyšování možností kariéry s vyhlídkami po zaměstnání. Dále studenti přispívají k univerzitnímu životu a k širší komunitě prostřednictvím formálního a neformálního dobrovolnictví (Dote et al., 2006).

Na toto se váže otázka č. 9: *Kdy jste se začal/a zapojovat do dobrovolnické činnosti?* Většina dotazovaných (83 %) se do dobrovolnické činnosti začala zapojovat na vysoké škole, což je pozitivní zpětná vazba Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity, jestliže jsou porovnány výsledky nynějších dobrovolníků. Z toho vyplývá, že nynějších dobrovolníků je 30, z toho 25 respondentů se do dobrovolnické činnosti začali zapojovat na vysoké škole (83 %) a zbylých 5 na střední škole (17 %). Když si ale uvědomíme, že celkově na dotazník odpovědělo 144 osob, pak není počet 25 respondentů, kteří se do dobrovolnické činnosti začali zapojovat na vysoké škole, až tak uspokojivý.

Otázka č. 10, jež navazuje na předchozí otázku, se respondentů ptala: *Z jakého důvodu jste se začal/a zapojovat do dobrovolnické činnosti na vysoké škole?* Matulayová et al. (2016) se ve své publikaci zaměřuje na to, co dobrovolník touto činností může získat a naplnit, jako například touhu být užitečný, potřebný a prospěšný, snahu o sebenaplnění, osobnostní rozvoj a zlepšení společnosti s trochou altruismu a hrdinství. U této otázky měli respondenti možnost vybrat více odpovědí, tudíž počet odpovědí je vyšší než počet odpovídajících respondentů. Z celkového počtu 25 respondentů se 15 z nich (28 %) začalo zapojovat do dobrovolnické činnosti na vysoké škole kvůli uvědomělé potřebě pomáhat, což je vlídné a ušlechtilé od těchto jedinců. Nepatrně méně respondentů (14, 26 %) se začalo zapojovat na vysoké škole kvůli smysluplnému zaplnění volného času. Tato odpověď je také velmi vítaná, jelikož jde o využití volného času respondentů ve prospěch pomoci ostatním. Další odpovědí bylo, že si respondenti chtěli vyzkoušet teorii v praxi. Tak odpovědělo 12 respondentů (23 %). Studenti mají možnost si vyzkoušet teorii v praxi samozřejmě na povinných školních praxích, avšak tyto praxe jsou většinou ohraničeny nějakými kritérii, které se musí splnit (např. zaměření

organizace podle práce s klientem, povinné vypracování kompetencí apod.). Proto si myslím, že když se chce student zapojit do nějaké organizace jako dobrovolník, tak si převážně vybírá organizaci sám podle svých preferencí. Jde zejména o to, aby ho tato činnost bavila a naplňovala. Ve výzkumu se našli dva respondenti (4 %), kteří se do dobrovolnické činnosti začali zapojovat na vysoké škole, jelikož si oblíbili zařízení z povinné školní praxe, tudíž tam zůstali jako dobrovolníci. Jde o sice malou, ale také pozitivní zpětnou vazbu na povinné školní praxe. Dalších 10 respondentů odpovědělo, že zapojit se do dobrovolnické činnosti na vysoké škole jim přišlo správně vzhledem k jejich oboru. Tento názor jsem řešila již na začátku diskuze tím, že obory pomáhajících profesí a dobrovolnictví jdou, podle mého názoru, ruku v ruce. Pozitivní zprávou z výzkumu je, že nikdo z respondentů nevybral možnost, že se zapojil, protože musel. Samozřejmě je to každého svobodné rozhodnutí a nikdo nikoho nemůže do této činnosti nutit, jinak může vzniknout averze.

Další a zároveň poslední částí dotazníku byla informovanost respondentů o dobrovolnické činnosti. Zajímalo mě, jaké mají respondenti znalosti v oblasti dobrovolnictví. Na otázku č. 11 všichni respondenti (144, 100 %) odpověděli správně, že dobrovolníkem může být kdokoliv. Jak uvádí Tošner a Sozanská (2006) dobrovolníkem je člověk, který poskytuje svůj volný čas, svou energii, vědomosti a dovednosti bez nároku na finanční odměnu ve prospěch ostatních osob či společnosti.

V otázce č. 13 jsem se ptala: *Znáte nějaké organizace v Jihočeském kraji, které zprostředkovávají dobrovolnickou činnost?* Většina respondentů odpověděla „ano“ (106, 74 %), avšak 38 respondentů (26 %) odpovědělo, že neznají žádnou takovou organizaci. Tento počet odpovědí mi přijde jako poměrně vysoký, vzhledem k tomu, kolik organizací v Jihočeském kraji zprostředkovává dobrovolnickou činnost. Nejčastěji respondenty uváděnou organizací byla organizace Tepmeri, o.p.s. České Budějovice (otázka č. 14). U následující otázky (otázka č. 15) mě zajímalo, zda respondenti znají nějaký dobrovolnický program v Jihočeském kraji. Překvapilo mě, že vyšší procento (55 %) patřilo respondentům, kteří neznají žádný dobrovolnický program v Jihočeském kraji. O něco méně respondentů (45 %) uvedlo, že znají alespoň jeden dobrovolnický program. Nejčastěji vypsáním dobrovolnickým programem byl Program 5 P, což se vůbec nedivím, jelikož sama ze své vlastní zkušenosti jsem na vysoké škole slyšela o tomto programu hned několikrát (otázka č. 16). Brumovská et al. (2010) uvádí hlavní myšlenku

5 P, kdy je tento program založen na dobrovolném individuálním vztahu mezi mentorem a dítětem.

Dále jsem se u otázky č. 24 ptala: *Myslíte si, že Zdravotně sociální fakulta poskytuje dostatek informací o dobrovolnictví?* Kolem poloviny respondentů (52 %) si myslí, že Zdravotně sociální fakulta neposkytuje dostatek informací o dobrovolnictví. Tento počet mě vzhledem k odpovědím na otázky k informovanosti studentů příliš nepřekvapil, jelikož např. u otázky č. 18 odpovědělo 15 respondentů, že Křesadlo v oblasti dobrovolnictví je židle pro nového dobrovolníka a 13 respondentů si myslí, že Křesadlo v oblasti dobrovolnictví je důležitým dokumentem o dobrovolnictví. Naštěstí většina respondentů označila správnou možnost, že Křesadlo v oblasti dobrovolnictví představuje ocenění za dobrovolnickou činnost. Jak uvádí HESTIA o. s. (2012, s. 54): *”Křesadlo, cena pro obyčejné lidi, kteří dělají neobyčejné věci”*. U otázky č. 24 dále 35 respondentů (24 %) označilo odpověď, že Zdravotně sociální fakulta poskytuje dostatek informací o dobrovolnictví a 34 respondentů (24 %) neví, zda tato fakulta o tomto tématu poskytuje dostatek informací.

Tuto problematiku řeší otázka č. 25: *Jak by podle Vás bylo možné informovanost studentů ZSF v oblasti dobrovolnictví zlepšit?* Na tuto otázku odpovídali respondenti, kteří odpověděli u předchozí otázky, že si myslí, že Zdravotně sociální fakulta neposkytuje dostatek informací o dobrovolnictví nebo že neví, zda tato fakulta poskytuje dostatek informací o dobrovolnictví. Respondenti měli možnost vybrat více odpovědí, tudíž je celkový počet odpovědí vyšší než počet odpovídajících respondentů. Odpověď, že informovanost studentů Zdravotně sociální fakulty v oblasti dobrovolnictví by bylo možné zlepšit lepší informovaností studentů při výuce (např. „blíží se dobrovolnická akce XY, kdo se zapojí?“), byla označena 64krát (37 %). Další odpovědí bylo, že informovanost by bylo možné zlepšit zúčastněním se nějaké dobrovolnické akce místo výuky (např. semináře), přičemž byla tato odpověď zaškrtnuta celkem 63krát (37 %). Odpověď, že informovanost by bylo možné zlepšit zahrnutím předmětu o dobrovolnictví do povinných předmětů, byla vybrána 41krát (24 %). Dále 4krát byla zaškrtnuta odpověď, že respondenti nevědí, jak by bylo možné informovanost zlepšit a poslední možnost „jiné“ nevybral nikdo. Sparks (2018) uvádí, že existují společenské důvody pro to, aby se v českých školách zaváděla etická a prosociální výchova, včetně nezbytných praktických aplikací. Dále tvrdí, že dobrovolnické programy představují pro české školy výbornou možnost pro ukotvení této výchovy, která u studentů zajistí rozvoj etických a sociálních

kompetencí, které mohou sloužit i jako bariéry společensky nežádoucího chování. A vysvětluje, že důležitými prvky jsou vzdělávání učitelů, poradenství v oblasti dobrovolnických školních programů, jejich organizace a hodnocení efektivity.

Co se týče výsledků týkajících se stanovení hypotéz, tak **hypotéza č. 1** zkoumala, zda existuje statisticky významný rozdíl v informovanosti studentů Zdravotně sociální fakulty o dobrovolnické činnosti dle oboru studia. H1 byla otestována pomocí T-testu. První skupinu představovali studenti oboru Sociální práce ve veřejné správě (dále jen SPVS) a druhou studenti Rehabilitační-psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory (dále jen RPP). Obor SPVS byl zastoupen ve skupině „dobře informovaných“ 15 respondenty, obor RPP 24 respondenty. Dále ve skupině „průměrně informovaných“ byl zastoupen obor SPVS 77 respondenty, obor RPP 66 respondenty. V poslední skupině „špatně informovaných“ byl obor SPVS zastoupen 6 respondenty a obor RPP 2 respondenty. Z toho vyplývá, že byl nalezen statisticky významný rozdíl v informovanosti studentů o dobrovolnické činnosti dle oboru studia, jelikož lepší informovanost v oblasti dobrovolnictví má obor RPP. V rámci studijních plánů je rozložení jednotlivých předmětů v oblasti dobrovolnictví u těchto dvou oborů stejné (Chloubová et al., 2018), tudíž je zajímavé, že i přesto obor RPP dosáhl větší informovanosti, což mohlo být způsobeno samostudiem, popř. zájmem o tuto oblast.

Dále **hypotéza č. 2** zjišťovala, zda existuje statisticky významný rozdíl v aktivitě studentů Zdravotně sociální fakulty v dobrovolnické činnosti dle oboru studia. H2 byla taktéž otestována pomocí T-testu, kde testované skupiny představovali studenti oborů Sociální práce ve veřejné správě (dále jen SPVS) a Rehabilitační-psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory (dále jen RPP). Obor SPVS byl zastoupen ve skupině s „vysokou aktivitou“ 21 respondenty, obor RPP 18 respondenty. Dále ve skupině s „nízkou aktivitou“ byl obor SPVS zastoupen 48 respondenty a obor RPP 42 respondenty. V poslední skupině s „žádnou aktivitou“ byl zastoupen obor SPVS 29 respondenty a obor RPP 32 respondenty. Z toho vyplývá, že nebyl nalezen statisticky významný rozdíl v zapojování se do dobrovolnické činnosti podle oboru studia.

Poslední **hypotéza č. 3** zkoumala, zda má na informovanost studentů o dobrovolnické činnosti vliv ročník studia. Pro otestování H3 byla využita Pearson Correlation, kde testované skupiny představovali studenti oborů Sociální práce ve veřejné správě a Rehabilitační-psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory. Byl nalezen

statisticky významný vliv ročníku studia na informovanost studentů. Může to být dáno tím, že si oba obory mohou v prvním ročníku v rámci volitelných předmětů zapsat předmět dobrovolnictví, a tím pádem získají informace o této problematice (Chloubová et al., 2018). Z toho vyplývá, že v prvním ročníku mohou studenti získat lepší povědomí o této oblasti. Další informace o dobrovolnictví mohou studenti získat v průběhu dalších let, ať už ze školních povinných praxí nebo samostudiem.

6 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, v jaké míře je rozšířena dobrovolnická činnost v oblasti sociální práce mezi studenty Zdravotně sociální fakulty.

Výzkumná otázka měla odpovědět na to, jaká je aktivita a informovanost studentů sociálních oborů Zdravotně sociální fakulty v dobrovolnické činnosti. Z výsledků výzkumu vyplynulo, že byl nalezen statisticky významný rozdíl v informovanosti studentů o dobrovolnické činnosti dle oboru studia, jelikož lepší informovanost v oblasti dobrovolnictví má obor Rehabilitační-psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory. Může to být dáno samostudiem, získáním více zkušeností z povinných školních praxí, lepší informovaností při výuce apod. Dále výsledky ukázaly, že nebyl nalezen statisticky významný rozdíl v zapojování se do dobrovolnické činnosti, tudíž informovanost studentů na aktivitu nemá vliv. Z výzkumného šetření zároveň vyplynul statisticky významný vliv ročníku studia na informovanost studentů. Může to být dáno tím, že studenti postupně získávají více informací, rozšiřuje se jim obzor v oblasti sociální práce i dobrovolnictví a získávají nové zkušenosti z praxe.

Oblastí i organizací, do kterým se dobrovolník může zapojit, je celá řada. Každý by si určitě našel místo, kde může pomoci ostatním a odnese si přitom pocit smysluplnosti a užitečnosti. V organizaci je velmi důležitá role koordinátora dobrovolníků, aby vše probíhalo bez zbytečných komplikací a dále supervize, kde je vždy nutné vyřešit a zhodnotit požadovanou situaci či problém. Role koordinátora dobrovolníků je důležitá převážně v tom, aby vše probíhalo bez zbytečných komplikací, jelikož se jedná o důležitý spojovací článek mezi dobrovolníky, klienty, supervizory a další. Dále vede veškerou dokumentaci, uvádí nové dobrovolníky na pracoviště, podílí se na organizaci jednorázových akcí, stará se o příjemné prostředí dobrovolníků atd. Supervize je potřebná kvůli nutnosti vyřešení a zhodnocení požadovaného problému nebo dané situace. Dále pro vytěsnění obav a strachu z nejistoty, pro utužení kolektivu apod.

Domnívám se, že cíl této bakalářské práce byl naplněn. Konečné výsledky mohou posloužit jako zdroj informací pro studenty i vyučující. Studenti mohou do výsledků nahlédnout a zjistit, jak si vedou v aktivitě a informovanosti o dobrovolnictví v porovnání s druhým oborem. To může vést k motivaci si informace o dobrovolnictví dohledat či se zkusit zapojit jako dobrovolník. Vyučující mohou využít výsledky z názorů

jednotlivých respondentů, jelikož si většina respondentů myslí, že Zdravotně sociální fakulta neposkytuje dostatek informací o dobrovolnictví. Z toho vyplývá, že by bylo dobré informovanost na Zdravotně sociální fakultě zlepšit. Dále mohou vyučující využít nápady respondentů, jak by bylo možné informovanost studentů na Zdravotně sociální fakultě zlepšit. V neposlední řadě může tato práce sloužit jako zdroj informací pro ty, kteří by se chtěli zapojit do dobrovolnické činnosti, ale neví nebo se bojí, jak bude tento proces probíhat. V tomto případě je v této práci rozepsaný „Proces zapojení dobrovolníků do dobrovolnické činnosti“.

7 Seznam použitých zdrojů

1. ADRA, © 2014. *Jak se stát dobrovolníkem* [online]. Zlín: ADRA – dobrovolnické centrum [cit. 2019-03-08]. Dostupné z: <https://www.adra.cz/dobrovolnictvi/zlin/dobrovolnicke-centrum/jak-se-stat-dobrovolnikem>
2. ADRA, © 2014. *Programy* [online]. České Budějovice: ADRA – dobrovolnické centrum České Budějovice [cit. 2019-06-30]. Dostupné z: <https://www.adra.cz/dobrovolnictvi/ceske-budejovice/programy?fbclid=IwAR0tY3a2vrpNPCyCN9FSeizpHYdsbq1pd48-WuITKyqYcY0aIHKWdAJj3eg>
3. BEIGBEDER, Y., 1991. *The Role and Statuts of International Humanitarian Volunteers and Organizations: The Right and Duty to Humanitarian Assistance*. UK: Martinus Nijhoff Publishers. 414 s. ISBN 978-0-792-31190-4.
4. BENKOVÁ, M., 2012. Prínos dobrovoľníctva v oblasti starostlivosti o nevyliciteľne chorých a zomierajúcich v nemocniciach a hospicov. In: KOŠČ, S., ANTOLOVÁ, V. (eds). *Zborník príspevkov z vedeckej konferencie: Dobrovoľníctvo jako rozmer sociálnej služby*. Ružomberok: Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta. s. 63 – 71. ISBN 978-80-8084-870-5.
5. BREICHOVÁ, S., 2014. *Dobrovolnické centrum ADRA České Budějovice* [online]. České Budějovice: Dobrovolnické centrum ADRA [cit. 2019-03-14]. Dostupné z: <http://www.lidemezilidmi.cz/well-being/dobrovolnicke-centrum-adra-ceske-budejovice>
6. BROZMANOVÁ GREGOROVÁ, A. et al., 2011. *Dobrovoľníctvo – keď pomoc baví a zábava pomáha*. Bratislava: Iuventa. ISBN 978-80-8106-049-6.
7. BROZMANOVÁ GREGOROVÁ, A. et al., 2012. *Dobrovoľníctvo na Slovensku výskumné reflexie*. Bratislava: Iuventa. ISBN 978-80-8072-119-0.
8. BRUMOVSKÁ, T., SEIDKOVÁ MÁLKOVÁ, G., 2010. *Mentoring: výchova k profesionálnému dobrovoľníctví*. Praha: Portál, 152 s. ISBN 978-80-7367-772-5.
9. BŘÍZOVÁ, B., KOUBOVÁ, Š., 2008. Význam výcviku dobrovolníků ve zdravotně sociální sféře. *Kontakt – časopis pro ošetrovatelství a sociální vědy ve zdraví a nemoci*. 4(1), 125-127. ISSN 1212-4117.

10. DEKKER, P., HALMAN, L., 2003. *The Values of Volunteering: Cross-Cultural Perspectives*. Berlin: Springer Science & Business Media. 226 s. ISBN 978-0-306-47737-9.
11. DOTE, L. et al., 2006. *College Students Helping America* [online]. United States: Corporation for National and Community Service. 27 s. [cit-2019-07-25]. ISBN: N / A. Dostupné z: <https://eric.ed.gov/?id=ED494174>
12. DVOŘÁKOVÁ, Z. et al., 2012. *Řízení lidských zdrojů*. Praha: C. H. Beck, 559 s. ISBN 987-80-7400-347-9.
13. EU, (2014). *Nariadení Evropského parlamentu a Rady č. 375/2014 ze dne 3. dubna 2014 o zřízení Evropského dobrovolnického sboru humanitární pomoci. článek 3.* [online]. Brusel: Evropský parlament a Rada EU [cit. 2019-02-11] Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32014R0375&qid=1521892622122&from=EN>
14. FRIČ, P. et al., 2001. *Giving and Volunteering in the Czech Republic*. Prague: AGNES, NROS, 53 s. ISBN 80-902633-7-2.
15. FRIČ, P. et al., 2010. *Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*. 1. vydání. Praha: Agnes, 108 s. ISBN 978-80-903696-8-9.
16. FRIČ, P., VÁVRA, M., 2012. *Tři tváře komunitního dobrovolnictví: neformální pomoc, organizovaná práce a virtuální aktivismus*. Praha: Agnes. 138 s. ISBN 978-80-903696-9-6.
17. GAGNÉ, M., 2014. *The Oxford Handbook of Work Engagement, Motivation, and Self-Determination Theory*. USA: Oxford University Press. 600 s. ISBN 978-0-199-79491-1.
18. GEORGEOU, N., 2012. *Neoliberalism, Development, and Aid Volunteering*. Routledge: Taylor & Francis Group. 260 s. ISBN 978-0-415-80915-3.
19. GHK, 2010. *Study on Volunteering in the European Union. Country Report Poland* [online]. Poland: GHK [cit. 2019-02-11]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/citizenship/pdf/national_report_pl_en.pdf
20. GULOVÁ, L., 2011. *Sociální práce pro pedagogické obory*. Praha: Grada Publishing, a.s., 208 s. ISBN 978-80-247-3379-1.

21. HANDY, F. et al., 2010. A Cross-Cultural Examination of Student Volunteering: Is It About Résumé Building? *Arnova: Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*. 39(3). ISSN: 1552-7395.
22. HATOKOVÁ, M. et al., 2013. *Sprevádzanie chorých a zomierajúcich: Dobrovoľníctvo v nemocnicih a paliatívnych zaria deniach*. 2. vydanie. Košice: EQUILIBRIA, 244 s. ISBN 978-80-8143-125-8.
23. HESTIA o. s., 2012. *Metodika dobrovoľníctví v sociálních službách: Rozvoj dostupnosti a kvality sociálních služeb v Královéhradeckém kraji II* [online]. Praha: HESTIA o. s. [cit. 2019-03-08]. Dostupné z: <https://www.hest.cz/cdn/public/001597.pdf>
24. HOLMES, K., SMITH, K., 2009. *Managing Volunteers in Tourism: Attractions, destinations and events*. Britain: Elsevier Books. 328 s. ISBN 978-0-750-68767-6.
25. HRUŠKA, L. et al., 2018. Analýza o stavu dobrovoľníctví v zahraničí a ČR [online]. Ostrava: ACCENDO [cit. 2019-02-11]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/vystupy-projektu-rozvoj-dobrovolnictvi.aspx>
26. CHLOUBOVÁ, I. et al. (eds), 2018. *Akademický rok 2018/2019*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích Zdravotně sociální fakulta, 158 s.
27. INTERNACIONAL LABOUR OFFICE, 2011. *Manual on the measurement of volunteer work* [online]. Geneva: International Labour Office: Department of Statistics [cit. 2019-02-11]. Dostupné z: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/publication/wcms_162119.pdf
28. JANEČKOVÁ, J., KOUBOVÁ, Š., © 2011. Dobrovoľníctví studentů na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. In: MATULAYOVÁ, T. et al. *Fenomén dobrovoľníctva v sociálních službách: Zborník príspevkov*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešově. s. 100–107. ISBN 978-80-970485-5-6.
29. JANDOVÁ, M., © 2018. *O dobrovoľníctví* [online]. Praha: HESTIA [cit. 2019-03-09]. Dostupné z: <https://www.dobrovolnik.cz/o-dobrovolnictvi>
30. KALVACH, Z. et al., 2012. *Křehký pacient a primární péče*. Praha: Grada Publishing a.s. 408 s. ISBN 978-80-247-4026-3.
31. KAVAN, Š. et al., 2012. *Dobrovoľníctví a nestátní neziskové organizace při mimořádných událostech v podmínkách Jihočeského kraje*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií. 69 s. ISBN 978-80-87472-41-5.

32. KRAUSE, N., RAINVILLE, G., 2018. Volunteering and Psychological Well-Being: Assessing Variations by Gender and Social Context. *Pastoral Psychology*. 67(1), p. 43-53. ISSN 00312789.
33. KRÁTKÁ, K. et al., 2010. *Historie a současnost dobrovolnictví v České republice* [online]. Tišnov: Za sebevědomé Tišnovsko, o. s. [cit. 2019-02-11]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/1197701-Historie-a-soucasnost-dobrovolnictvi-v-ceske-republice.html>
34. LINDENMAIER, P. et al., 2018. Successful aging and volunteerism. *Pravention und Gesundheitsforderung*. 17. January 2018(1), p. 1-7. ISSN 18616755.
35. LINDEROVÁ, I. et al., © 2016. *Úvod do metodiky výzkumu*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava, 69 s. ISBN 978-80-88064-23-7.
36. LOUGH, B. J. et al., 2018. Effective practices of international volunteering for health: Perspectives from partner organizations. *Globalization and Health*. 14(1), p. 11. ISSN 17448603.
37. MAHROVÁ, G., 2008. *Sociální práce s lidmi s duševním onemocněním*. Praha: Grada Publishing a.s. 168 s. ISBN 9788024721385.
38. MALÍK HOLASOVÁ, V., 2014. *Kvalita v sociální práci a sociálních službách*. Praha: Grada Publishing, a. s. 160 s. ISBN 9788024743158.
39. MATOUŠEK, O. et al., 2012. *Základy sociální práce*. 3. vydání. Praha: Portál, 310 s. ISBN 978-80-262-0211-0.
40. MATULAYOVÁ, T. et al., 2016. *Motivace k dobrovolnictví*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 109 s. ISBN 978-80-244-5110-7.
41. MAŤHOVÁ, L., 2012. Možnosti využití dobrovolníků v oblasti aktivizačních činností v pohybových sociálních zařízeních. In: TOŠNER, J. (ed.). *Sborník příspěvků z konference: Dobrovolnictví v roce aktivního stárnutí 2012* [online]. Praha: HESTIA, o. s. [cit. 2018-02-09]. Dostupné z: <https://www.hest.cz/cdn/public/001768.pdf>
42. MAYSELESS, O., 2016. *The Caring Motivation: An Integrated Theory*. UK: Oxford University Press. 422 s. ISBN 978-0-199-91361-9.

43. MLČÁK, Z., 2011. Psychologická problematika dobrovolnictví v kontextu školní výchovy. In: ŘEHULKA, E. (ed.). *Sborník: Škola a zdraví 21: Výchova ke zdraví: Podněty ke vzdělávacím oblastem* [online]. Brno: Masarykova univerzita. s. 229 – 239. [cit. 2019-07-28]. Dostupné z: http://www.ped.muni.cz/z21/knihy/2011/38/texty/sbornik_cze.pdf
44. MUSICK, M. A., WILSON, J., 2007. *Volunteers: A Social Profile*. Blomington and Indianapolis: Indiana University Press. 680s. ISBN 978-0-253-34929-3.
45. NOVÁK, J., © 2007. *Young Men's Christian Association: Křesťanské sdružení mladých lidí* [online]. Ústí nad Labem: YMCA, o.s. [cit. 2019-02-011]. Dostupné z: http://usti.ymca.cz/onas/dobrovolnictvi/?fbclid=IwAR2UcNt6srS_ue-A-KPnNg5UfmryT8CHhuTKBXoHfxe0
46. OCHMAN, M., JORDAN, P., 1997. *Dobrovolníci: cenný zdroj*. Baltimore: The Johns Hopkins University Institut for Policy Studies. 32 s. ISBN 1-886333-29-7.
47. ORLOFF, L., 2012. *Managing Spontaneous Community Volunteers in Disasters: A Field Manual*. Boca Rator: Taylor & Francis Group. 323 s. ISBN 978-1-466-50897-2.
48. PECK, P., 2014. *Crash Course in Children's Services*. 2nd Edition. Santa Barbara: Libraries Unlimited Inc. 145 s. ISBN 978-1-610-69781-1.
49. REED, S. G., 1994. *Library Volunteers -- Worth the Effort!: A Program Manager's Guide*. North Carolina: McFarland & Company, Inc. 128 s. ISBN 978-0-786-48410-2.
50. SAKADUSKI, N., 2013. *Managing Volunteers: How to Maximine Your Most Valuable Resource*. Santa Barbara: Praeger Publishers Inc. 198 s. ISBN 978-1-440-80364-2.
51. SCOTT, R., HOWLETT, S., 2018. *The Changing Face of Volunteering in Hospice and Palliative Care*. USA: Oxford University Press. 240 s. ISBN 978-0-198-78827-0.
52. SPARKS., S. D., 2018. *Volunteerism Declined Among Young People: Yet interest in doing good reached a high point* [online]. USA: Editorial Projects in Education [cit. 2019-07-28]. Dostupné z: <https://www.edweek.org/ew/articles/2018/07/18/volunteerismdeclinedamongyoungpeople.html?fbclid=IwAR23Mosw5Gi2o15USS0tOhEEzWS5dq3DISi-sPVIHm9GK1weyxBnOj5se4Q>

53. STEBBINS, R. A., GRAHAM, M., 2004. *Volunteering As Leisure/leisure As Volunteering: An International Assessment*. UK: CABI Publishing. 288 s. ISBN 978-0-851-99750-6.
54. SYROVÁTKA, O., 2013. Dobrovolnictví ve výzkumu a v praxi. In: NOVÝ, J. et al. (eds). *Sborník konference konané u příležitosti 60. výročí založení VŠE v Praze: Přístupy ke stanovení ceny dobrovolnické práce*. Praha: Oeconomica, Vysoká škola ekonomická v Praze. s. 50. ISBN 978-80-245-1986-9.
55. ŠIMKOVÁ, S., 2011. Dobrovolnictví v sociálních službách. In: ŠIMKOVÁ, S. (ed.). *Dobrovolníci mění svět: Sborník příkladů dobré praxe*. Praha: Národní institut dětí a mládeže MŠMT. s. 119. ISBN 978-80-87449-15-8.
56. TOŠNER, J., 2014. *Studie o dobrovolnictví* [online]. Praha: HESTIA [cit. 2019-03-09]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/studie_tosner_pro_web.pdf
57. TOŠNER, J., SOZANSKÁ, O., 2006. *Dobrovolníci a práce s nimi v organizacích*. 2. vydání. Praha: Portál, s.r.o., 149 s. ISBN 80-7367-178-6.
58. VANKEOVÁ, Z., © 2019. *Slavíme mezinárodní den dobrovolníků* [online]. Praha: BPS – Byznys pro společnost, z. s. [cit. 2019-03-12]. Dostupné z: https://www.zapojimse.cz/aktuality480/slavimemezinarodnidendobrovolniku_2499/?fbclid=IwAR0HSjOoVaHMT6uMHEeL1b9xsWIShI1bbUKdjG8dIr3V0GGAO3kmQ8gM
59. VERNEROVÁ, B., SITÁROVÁ, A., 2010. Analýza potřebnosti dobrovolníků ve zdravotně sociální oblasti. *Kontakt – časopis pro ošetřovatelství a sociální vědy ve zdraví a nemoci*. 6(4), 425-426. ISSN 1212-4117.
60. VILIKUSOVÁ, I., POLANSKÁ, A., 2012. Kompas: komunikace, partnerství, spolupráce. In: TOŠNER, J. (ed.). *Sborník příkladů dobré praxe: Výchova k dobrovolnictví*. Praha: Národní institut dětí a mládeže Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. s. 39-44. ISBN 978-80-87449-28-8.
61. VODÁKOVÁ, J., REITMAYER, L., 2014. *Zpracování závěrečných prací*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 60 s. ISBN 978-80-7290-652-9.

62. VOJTÍŠEK, P., © 2012. *Výzkumné metody: Metody a techniky výzkumu a jejich aplikace v absolventských pracích vyšších odborných škol*. Praha: Vyšší odborná škola sociálně právní v Praze, 54 s. ISBN 978-80-905109-3-7.
63. Zákon č. 86/2014 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě), 2014. In: Sbíрка zákonů České republiky, částka 37, s. 4835.
64. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, 2006. In: *zákon č. 108/2006 Sb.*, část 3., s. 27-46.

8 Přílohy

Příloha 1

Dotazník

1. Jaké je Vaše pohlaví?
 - muž
 - žena

 2. Studujete obor:
 - Sociální práce ve veřejné správě
 - Rehabilitační – psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory

 3. V jakém ročníku studujete?
-
4. Byl/a jste někdy součástí nějaké dobrovolnické činnosti?
 - ano
 - ne

 5. Jste nyní dobrovolníkem?
(pokud jste zvolil/a odpověď „ano“, pokračujte následující otázkou)
(pokud jste zvolil/a odpověď „ne“, byla to pro Vás poslední otázka v dotazníku)
 - ano
 - ne

 6. V jaké oblasti?
 - sociální oblast
 - zdravotnictví
 - jiné:
-

7. V oblasti dobrovolnictví se převážně zapojujete:
- jednorázově
 - dlouhodobě
8. V jaké organizaci nebo v rámci jakého programu se nyní zapojujete jako dobrovolník?
-

9. Kdy jste se začal/a zapojovat do dobrovolnické činnosti?
(Jestliže jste vybral/a možnost „na vysoké škole“, pokračujte následující otázkou)
(Jestliže jste vybral/a jinou možnost, byla to pro Vás poslední otázka v dotazníku)
- na střední škole
 - na vysoké škole
 - jindy:
-

10. Z jakého důvodu jste se začal/a zapojovat do dobrovolnické činnosti na vysoké škole? (lze zaškrtnout více možností)
- uvědomělá potřeba pomáhat
 - smysluplné zaplnění volného času
 - chtěl/a jsem si vyzkoušet teorii i v praxi
 - oblíbil/a jsem si zařízení z povinné školní praxe, tudíž jsem tam zůstal/a jako dobrovolník
 - přišlo mi to správné, vzhledem k mému oboru
 - musel/a jsem
 - jiné: (vypište důvod)
-

11. Kdo může být dobrovolníkem?
- pouze osoba s úspěšně ukončeným vzděláním v sociální oblasti
 - pouze student vysoké školy
 - kdokoliv
12. Role koordinátora dobrovolníků je podle Vás:
- důležitá
 - nedůležitá
 - nevím
13. Znáte nějakou organizaci v Jihočeském kraji, které zprostředkovávají dobrovolnickou činnost?
- ano
 - ne
14. Vypište, jaké organizace v Jihočeském kraji, které zprostředkovávají dobrovolnickou činnost, znáte?
-
-
15. Znáte některé dobrovolnické programy v Jihočeském kraji?
- ano
 - ne
16. Vypište, které dobrovolnické programy v Jihočeském kraji znáte?
-
17. Mezinárodní rok dobrovolnictví byl vyhlášen: (zakroužkujte jednu odpověď)

- roku 2005
- roku 1995
- roku 2001

18. Křesadlo v oblasti dobrovolnictví je:

- židle pro nového dobrovolníka
- ocenění za dobrovolnickou činnost
- důležitý dokument o dobrovolnictví

19. Který z modelů dobrovolnictví je z hlediska časového vymezení označován jako vývojově mladší?

- Evropský model dobrovolnictví – komunitní
- Americký model dobrovolnictví – manažerský

20. Prvním profesionálně vedeným dobrovolnickým centrem v České Republice bylo:

- Dobrovolnické centrum ADRA
- HESTIA – Národní dobrovolnické centrum
- Dobrovolnické centrum Ústí nad Labem

21. Dobrovolnictví, kterému se obvykle dobrovolník věnuje v zahraničí, se nazývá:

- dobrovolnictví vzájemně prospěšné
- dobrovolnictví veřejně prospěšné
- sousedská výpomoc
- dobrovolná služba

22. Organizované dobrovolnictví se jinak nazývá:

- formální dobrovolnictví
- neformální dobrovolnictví

23. Valné shromáždění Organizace spojených národů určilo mezinárodní den dobrovolníků (kde je smyslem si připomenout, že dobrovolníci po celém světě vykonávají důležitou a záslužnou činnost) na:
- 5. prosince
 - 6. září
 - 7. července
24. Myslíte si, že Zdravotně sociální fakulta poskytuje dostatek informací o dobrovolnictví?
- (Jestliže jste vybral/a možnost „ne“ nebo „nevím“, pokračujte další otázkou)
- (Jestliže jste vybral/a jinou možnost, pokračujte otázkou č. 19)
- ano
 - ne
 - nevím
25. Jak by podle Vás bylo možné informovanost studentů ZSF v oblasti dobrovolnictví zlepšit?
- zahrnutím předmětu o dobrovolnictví do povinných předmětů
 - lepší informovanost studentů při výuce (např. „blíží se dobrovolnická akce XY, kdo se zapojí“?)
 - zúčastněním se nějaké dobrovolnické akce místo výuky (např. semináře)
 - nevím
 - jiné:
-